

APPELL

Nr 4/2023

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Ny styreleder

Side 4

Ukraina

Side 10

Bokser for integrering

Side 14

Tema:

Palestina

Side 20-39

APPELL

Tidligere Melding, Helsa, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp

Nr. 4, 2023. Årgang 83

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Ingebjørg Sørenes, Ludvig Gundersen,
Therese Nordhus Lien, Sissel Fantoft,
Ellen Johanne Jarli, Inger Sandberg,
Knut Viggen, Leif Martin Kirknes,
Hege Bjørnsdatter Braaten og
Axel Næss.

Grafisk utforming: LO Media

Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård

Opplag: 30 032

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 4. desember

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss

på telefon 22 03 77 00, eller besøk

oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

Vestens svik mot palestinerne

Vesten skulle være demokratiets og humanitetens lysende forbilde. Det er i alle fall det vi har lært. Men er det egentlig sånn det henger sammen?

Da Vesten koloniserte land på kontinent etter kontinent under dekke av å spre sivilisasjonen til folk som visstnok levde i totalt mørke, begikk de massedrap og andre grusomheter. I virkeligheten var de ute etter kontinentenes ressurser.

I Norge ble jødeparagrafen lagt inn i den nye Grunnloven. Romfolk ble nektet adgang til riket, fordi vi faktisk mente at de var mindre verdt enn oss nordmenn. Slike holdninger la også grunnlaget for grusomhetene som ble begått under andre verdenskrig.

I 1994 ble opp mot én million hutuer slaktet i folkemordet i Rwanda, mens FN på grunn av Vestens egne interne interessekamper var ute av stand til å hindre det. Bare ett år senere skjer det et nytt folkemord i Europa. I 1995 blir 8000 muslimer slaktet i byen Srebrenica i Bosnia-Hercegovina. Igjen er Vesten ute av stand til å hindre katastrofen.

Vestens unnfalpenhet og dobbeltmoral har bidratt til alle disse massedrapene av sivile, uskyldige mennesker. Og nå skjer det igjen.

Gjennom mer enn 75 år har palestinerne vært ofrene for Israels uhemmede overgrep for å sikre seg land og ressurser. Nå ser de fleste av Vestens ledere passivt på hvordan Israel målrettet bomber flyktningleirer, sykehus og ambulanser. Drapstallene på sivile palestinere savner sidestykke i moderne historie. Noen av bombene som Israel bruker i tettbeboede strøk tilsvarer sprengkraften til en kvart hiroschimabombe.

Sjelden har vi opplevd en større avstand mellom ledernes ord og handlinger og folkeviljen. Store folkemengder demonstrerer uke etter uke over hele verden til støtte for palestinerne, mens i flere europeiske land har myndighetene – som i årevis har ropt høyt om ytringsfrihet uten grenser – forbudt demonstrasjoner og palestinske flagg. I USA risikerer arbeidstakere som åpent støtter palestinerne å miste jobb og karriere. Ungdommer som bærer skjerfet keffiyeh risikerer livet på åpen gate.

Også jødiske miljøer i mange land protesterer mot Israels brutale framferd. Den får store konsekvenser også for dem. De har erfart på den harde måten at uansett hvem de er eller hvilket politisk syn de har, blir de stilt til ansvar for Israels handlinger.

For å stanse denne krigen som bryter alle krigens regler og hindre det varslede folkemordet i Gaza, må Vestens ledere kvitte seg med sin tålmodighet med Israels hevnlyst og fullstendige ignorering av internasjonal rett. Her hjemme kan jo våre politikere starte med å anerkjenne den palestinske staten. Dersom framtidige forhandlinger kanskje skal ha en sjanse til å lykkes, må Palestina anerkjennes som en egen stat av verdenssamfunnet.

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHold

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: Etter snart to måneder med bomberegn over Gaza, er nesten to millioner palestiner drevet på flukt, men ingen steder er trygge for bombene.

FOTO: MOHAMMED ABED /AFP/NTB

AKTUELT

04 Jan Olav Andersen, ny styreleder i Norsk Folkehjelp

10 Minerydding i Ukraina

14 Bokser for integrering

TEMA - PALESTINA

22 Håpløshet og fortvilelse i Gaza

26 Maria Abdallah: Palestinsk aktivist og Folkehjelper

30 Fra vondt til verre på Vestbredden

34 Verdens grøtteste eksempel på bruk av eksplosive våpen i byer

FASTE ANNONSER

41 Støtteannonser

42 Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger

43 Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE:

Mer enn 46 000 hus er jevnet med jorden og titusener av sivile palestinere er drept eller såret. Verdenssamfunnet er ikke i stand til å hindre blodbadet og situasjonen er håpløs.

Illustrasjon: Axel Næss

– Betydningen av å stå sammen er ingen tom floskel

– Om hele Norges befolkning hadde søkt jobben som generalsekretær, ville jeg likevel valgt Raymond Johansen, gliser Norsk Folkehjelps styreleder Jan Olav Andersen bredt. Jubelen stod høyt i taket da han kunne presentere den nye generalsekretæren for de ansatte 24. oktober.

INGER SANDBERG (tekst)

– Raymond har en lang og tung CV. Den er som skreddersydd for å lede fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Han har bred ledererfaring fra store og komplekse organisasjoner. Jeg tror han vil evne å se og lytte til alle, uansett hva de arbeider med. Raymond var mitt klare førstevalg, det samme gjaldt et enstemmig styre. Vi gleder oss stort til Raymond Johansen starter opp arbeidet hos oss, sier Jan Olav Andersen.

Etter landsmøtet i august har det vært travle dager for Folkehjelpas nye styreleder. Heldigvis er han utstyrt med mye energi og godt humør, som utvilsomt vil komme godt med som organisasjonens øverste tillitsvalgte. Latteren sitter løst hos Jan Olav. Venner omtaler ham som svært sosial.

Norsk Folkehjelps arbeid favner bredt, både blant over 100 lokallag i Norge og i 35 programland verden rundt. – Selvsagt kan det tidvis være spenninger i en organisasjon med så stor bredde i arbeidet, både nasjonalt og internasjonalt. Folkehjelpa er og skal være

JAN OLAV ANDERSEN

- Født 1956 i Vik i Sogn
- Utdannet elektriker, lokal tillitsvalgt på oljeplattform fra tidlig på 1980-tallet
- Koordinerende heltidstillitsvalgt for LO på Oseberg-feltet fra slutten av 1980-tallet til 1993
- Forbundssekretær og forhandlingsleder i EL og IT Forbundet 1993–2015
- Forbundsleder i EL og IT Forbundet 2015–2023
- Sentralstyremedlem i SV 2007–2017
- Enstemmig valgt som ny styreleder på Norsk Folkehjelps landsmøte i august 2023
- Samboer på Klosterenga, styreleder i borettslaget
- To barn, tre barnebarn

landminer, klasevåpen og andre eksplosiver. På samme vis er det nødvendig med en annen, men også spesiell kompetanse for å kunne bistå Folkehjelpas partnere ute i verden.

«FAGBEVEGELSEN, FAGBEVEGELSEN, FAGBEVEGELSEN» Jan Olav Andersen har levd etter disse ordene fra Martin Kolberg, tidligere stortingsrepresentant og mangeårig partisekretær for Arbeiderpartiet. Han er utdannet elektriker, var klubbleder i bedriften Aker Elektro i Bergen og LO-tillitsvalgt under utbyggingen av Oseberg-feltet. I 1993 ble Jan Olav valgt som forbundssekretær i daværende Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund (NKEF). I 1999 ble NKEF slått sammen med Tele- og Dataforbundet, og har fra da av vært EL og IT Forbundet. Han var forbundssekretær og forhandlingsleder i mange år, og overtok som forbundsleder fra landsmøtet i 2015.

I Andersens tid i oljebransjen var det mye misnøye med sentralapparatet på land, og mange kolleger truet med å melde seg ut av LO. – Jeg har alltid sett verdien av å være organisert. Som tillitsvalgt må du artikulere folks misnøye og jobbe hardt for forbedringer. Når nye næringer vokser fram, tar det tid å kjempe fram organisering for noe annet enn de gamle løsningene.

Den viktigste lærdommen fra denne tida er at vi blir sterke når vi står sammen. – Dette ►

← **OASE:** Jan Olav Andersen bor rett ved Klosterenga skulpturpark i Gamlebyen i Oslo. Parken ble nylig rehabilitert, og er en grønn oase for hele Oslos befolkning – med gamle trær, rennende bekker og vakre skulpturer av Bård Breivik [1948–2016]. (FOTO: ELLEN JOHANNE JARLI)

en beredskapsorganisasjon. Men det ligger to ulike tilnærminger og krever en helt annen kompetanse å redde folk som går seg bort eller forulykker i Norge, enn å bistå arbeidsmigranter og flyktninger med å lære seg norsk og forstå det norske samfunnet. Det krever en helt spesifikk kompetanse å kunne rydde

er ingen tom floskel. Klarer vi å holde sammen, greier vi også å diskutere oss fram til hva vi vil i fellesskap, og da får vi resultater. Men du må alltid ha med deg dem du representerer. Det er en dårlig posisjon å yppe seg veldig, og så snu seg og se at det er ingen bak deg. Du må ta deg tid til nødvendige diskusjoner for å holde flokken samlet. Dette gjelder både lokalt og sentralt. Men en leders viktigste rolle er å gå foran på en slik måte at du er i stand til å peke ut retning. Framfor alt må du greie å justere retningen når du møter saklige og godt funderte motforestillinger. Erfaring viser at folk lettere slutter opp om en slik form for ledelse. Både beslutsomhet og involvering står sentralt for meg, ellers oppnår man sjelden de ønskede resultatene.

– Mange ledere får lett «høydesyken», og fjerner seg raskt fra dem de skal representere. Hvorfor skjer dette, og hvordan kan du bidra til å hindre det?

– Jeg kjenner meg igjen i den beskrivelsen. Jeg tror at alle ledere etter hvert kan risikere å pådra seg et snev av høydesyke. Men her tror jeg bestemt at den mest effektive medisinen er å ha folk rundt deg som kan si ifra – både på arbeid og privat. Jeg omgås stort sett vanlige folk, jeg jobber sammen med vanlige folk og jeg bor sammen med vanlige folk. Her tror jeg det viktigste er å leve et vanlig liv med folk rundt deg som også kan korrigere deg. Jeg har aldri hatt anledning til å bli så veldig høydesjuk, bratt i nakken eller høy på pæra.

Tidligere kolleger beskriver Jan Olav Andersen som blid, lite selvhøytidelig, energisk, effektiv, initiativrik, pålitelig, proff til fingerspissene og veldig sosial. Han kommer godt ut av det med folk, ser muligheter og er en brobygger, men kan også være tøff i klypa når det er nødvendig. I forhandlinger nøt han stor respekt, både hos motparten og blant sine egne. Etter knallharde forhandlingsrunder var Jan Olav gjerne den som foreslo en felles øl på nærmeste pub. Selv ser han både tillit og makt som sentrale forutsetninger for gode forhandlinger. – Men du må greie å holde humøret oppe!

Norsk Folkehjelps styreleder er en profilert SVer, og var faglig leder i partiets sentralstyre i en årrekke. – Før måtte man være fra Arbeiderpartiet for å kunne bli forbundsleder i LO-familien, men denne tida er heldigvis forbi. Som forbundsleder opplevde jeg ingen problemer med at jeg også er SVer.

TIDLIGERE FORBUNDSLEDER: Andersen var leder i EL og IT Forbundet i åtte år. På landsmøtet i 2023 ga han lederklubba videre til Geir Ove Kulseth.. (FOTO: LEIF MARTIN KIRKNES/LO MEDIA)

HONDURAS: Styreleder Andersen ble kjent med Norsk Folkehjelps internasjonale arbeid gjennom flere besøk til Honduras, der EL og IT Forbundet i mange år har støttet Norsk Folkehjelps program. Her sammen med Albertina Lopez og Martin Fernandez fra Norsk Folkehjelps honduranske partnerorganisasjon MADJ. (FOTO: KNUT VIGGEN/LO MEDIA)

MOTIVASJON FOR STYRELEDERVERVET

– Hvorfor stilte du til valg som ny styreleder på landsmøtet?

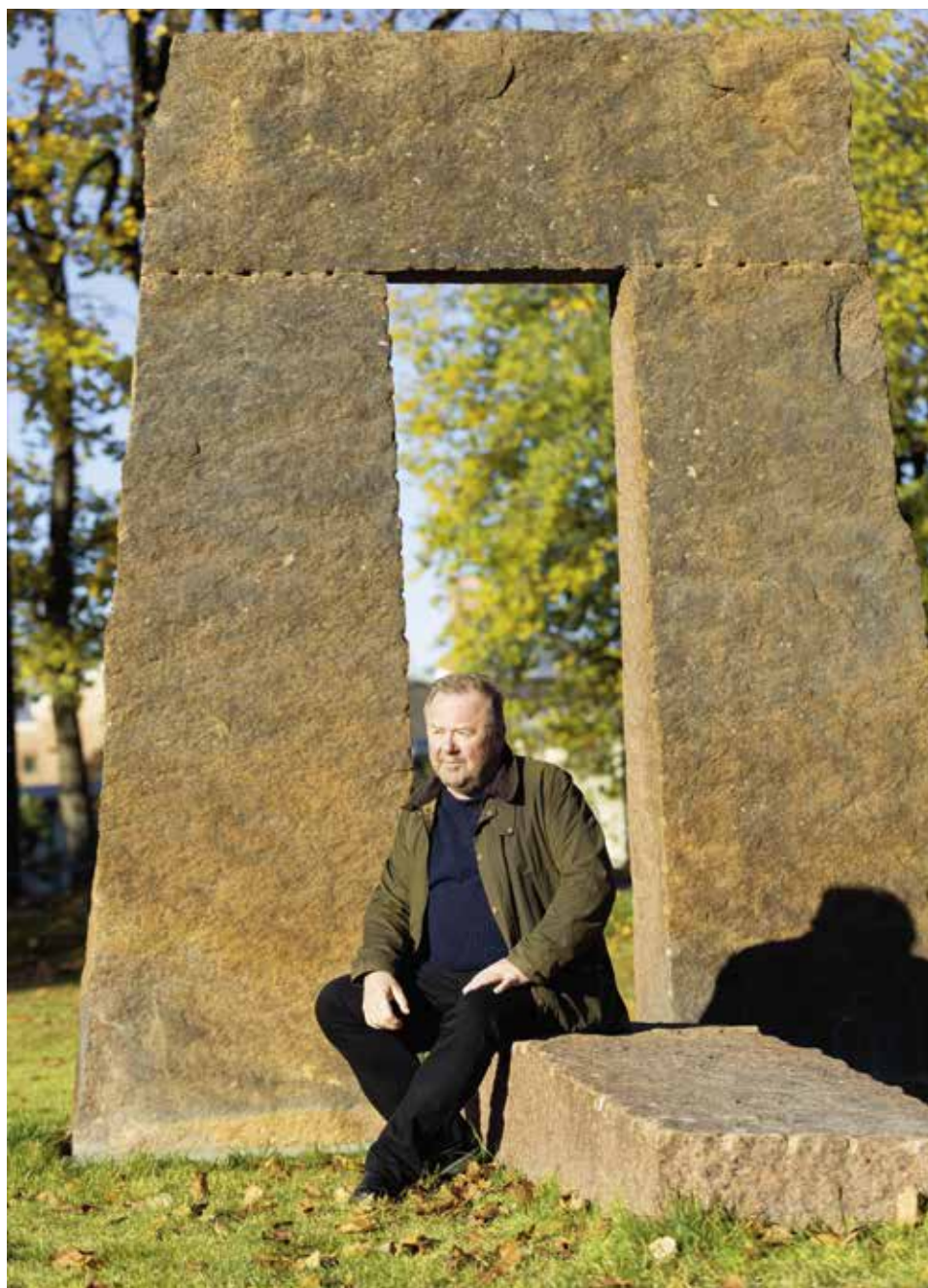
– Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. For meg som tillitsvalgt i snart 40 år gir dette mening. Folkehjelpa og fagbevegelsen har begge et godt forankret og – ikke minst – et felles verdigrunnlag. Folkehjelpa bygger på solidaritet med og respekt for andre, ikke på medlidenhet. Alle mennesker har rett til å kjempe for sine egne rettigheter, men langt fra alle på jordkloden lever under forhold der dette er mulig. Folkehjelpa kan gi et lite bidrag til å skape vilkår som gjør dette mulig. Vi er ikke en veldedighetsorganisasjon, men en solidaritetsorganisasjon. Jeg har stor respekt for andre humanitære organisasjoner, men Norsk Folkehjelps klare solidaritetsprofil er det som appellerer mest til meg, sier styreleder Andersen.

– Solidaritet i praksis er nedfelt i prinsipp-programmet som uttrykk for Folkehjelpas grunnverdier. Folk forandrer verden har i mange år vært organisasjonens 1. mai-parole. Hvordan henger disse to uttrykkene sammen?

– Det er jo åpenbart sant at det er folk som forandrer verden. Gjennom mobilisering, engasjement og skolering kan vi bidra til å skape en bedre verden. Demokratiet er under sterkt press i stadig flere land. Utrolig nok ser vi nå at også diktatorer og autoritære ledere kan vinne demokratiske valg!

Slik verden ser ut i dag, mener Jan Olav at Norsk Folkehjelp må evne å knytte de to slagordene sammen. – Daglig får vi beksvarte nyheter fra Gaza, der situasjonen blir stadig mer desperat. Vi gjør det vi kan for å trygge våre ti lokalt ansatte. Kort etter 7. oktober måtte folk flest i Gaza flykte hals over hode fra hjemmene sine, det gjaldt også våre ansatte og våre lokale partnere. De ansatte rapporterer til Oslo hver kveld – så sant mulig. Den norske regjeringen må bidra til økt press på Israel for å stanse angrepene og den kontinuerlige bombingene døgnet rundt. Jeg minner om at det ikke finnes ett eneste bombe-rom på hele Gazastripen, der det bor 2,3 millioner mennesker. Tenk deg over tre ganger Oslos befolkning stuert sammen på et areal like lite som Mjøsa!

– Det grufulle angrepet fra Hamas på sivile israelere 7. oktober kan ikke rettferdiggjøre det som utspiller seg i Gaza nå – med over 15 000 drepte, de aller fleste sivile, og trolig

AKTIV PENSJONIST: «Tenke globalt, handle lokalt» kan stå som motto for Jan Olav Andersens virke som pensjonist. Han er styreleder både i Norsk Folkehjelp og i borettslaget han bor i på Klosterenga i Oslo. (FOTO: ELLEN JOHANNE JARLI)

nærmere 6000 barn. De er helt uskyldige, og kan umulig bære noe ansvar for Hamas. Norsk Folkehjelp krever at bombingene må stanse, at humanitær bistand må få slippe inn, og at Israel må oppheve den nå 16 år lange blokaden av Gazastripen.

MOTSETNINGER I EN STOR MEDLEMSORGANISASJON ER HELT NORMALT. Med over halve livet midt i manesjen i fagbevegelsen er Jan

Olav Andersen en erfaren organisasjonsmann.

– For meg er motsetninger helt naturlig. Det ville jo være underlig om folk i en stor medlemsorganisasjon alltid skulle være enige! Ja, det var motsetninger på Folkehjelpas landsmøte i august. Tida vil vise om de var reelle eller bare tilsynelatende, men som styreleder vil jeg selvsagt forholde meg til dem som reelle motsetninger. Norsk Folke-

VOKSENDE ORGANISASJON: Med et planlagt budsjett i 2024 på ca. 1,7 milliarder kroner, ulike typer arbeid i 35 land og over 100 lokallag i Norge, har Norsk Folkehjelps nye styreleder mer enn nok å holde styr på. (FOTO: ELLEN JOHANNE JARLI)

hjelp er en organisasjon med en svært mangfoldig virksomhet. Vi står på flere bein med veldig ulike kompetansebehov – både i lokallagene og i administrasjonen. Dermed har vi også bygd opp ulike rekrutteringsbaser.

– Det er naturlig at det oppstår spenninger og ulike synspunkter, dette skjer i nesten alle organisasjoner. Spørsmålet er ikke om vi skal ha motsetninger, men hvordan vi klarer å håndtere og leve med dem. Ideen om en monolittisk enhet er klart uforenlig med Folkehjelpas verdigrunnlag! Uenigheter kan bringe oss framover, bare vi klarer å håndtere dem riktig.

– Før og under et landsmøte er alle medlemsorganisasjoner veldig introverte. Da kommer også mulige motsetninger lettere opp til overflata. Landsmøtene er vårt øverste organ, her fatter vi vedtak og setter retningen framover. Men etter et landsmøte må vi alle se utover og framover. Verden brenner rett foran øynene våre. Vår urolige verden trenger både Norsk Folkehjelps solidaritet og minerydding, vår beredskap og rednings-

tjeneste. Tida vil vise om landsmøtet også vil resultere i en ny giv og ny blomstring for hele Folkehjelpa. Jeg skal i alle fall gi mitt bidrag her.

– Jeg ser frivilligheten som den sentrale bærebjelken i det å være en beredskapsorganisasjon. Å samle alle gode krefter under én felles nasjonal beredskapsparaply er ekstremt viktig. Dette har jo også den offentlige Beredskapskommisjonen påpekt. Vi har en viktig rolle i den norske totalberedskapen. Men vi er ikke noen nødhjelpsorganisasjon som kan fylle opp et fly med telt og medisinsk utstyr i løpet av 24 timer. Der er andre organisasjoner langt bedre enn oss, fordi de har en spesialkompetanse der som de har utviklet over mange år. Men når Folkehjelpa er til stede i et land fra før, er det en annen sak. Dette så vi tydelig etter det store jordskjelvet i Tyrkia og Syria i februar i år, der våre partnere gjorde en stor innsats på bakken.

BRUK FOR FOLK I ALLE ALDRE. – Norge er et stort land med en liten befolkning. Hvordan

vil du arbeide som styreleder for å ivareta både Folkehjelpas tenåringer og folk som har vært medlemmer et langt liv?

– Jeg er veldig stolt av ungdomsarbeidet i Folkehjelpa. Både Sanitetsungdommen og Solidaritetsungdommen gjør en fantastisk fin jobb på sine områder. På høstkonferansen på Utøya så jeg med egne øyne hvor langt de har kommet med å gjøre den antirasistiske og flerkulturelle organisasjonen til en realitet. Landsmøtet valgte to ungdomsrepresentanter inn i det nye sentralstyret. Der har de gode muligheter for å kunne bidra til å styre alt som gjelder dem selv.

– Ellers er mitt klare inntrykk at alle aldersgrupper ønsker å engasjere seg hos oss. Folk har så definitivt noe å bidra med, uansett alder. Lokallagene gjør svært mye bra arbeid, som jeg gleder meg til å kunne bli mer kjent med. For det er jo sant som slagordet vårt sier – både i liten og stor målestokk: Folk forandrer verden!

[Fra redaksjonen: Intervjuet er gjort i begynnelsen av november]

Et trygt tilfluktssted for kvinner og barn

En av de mange forferdelige konsekvensene av krigen i Ukraina, er at det har skjedd en økning av vold mot kvinner. Norsk Folkehjelps samarbeidspartner Martin Club har opprettet flere sentre der kvinner og barn kan søke trygghet og hjelp.

THERESE NORDHUS LIEN (tekst)
MARTIN CLUB (foto)

For mange internt fordrevne flyktninger i Ukraina bringer den nye hverdagen med seg arbeidsløshet, boligmangel og en tøffere situasjon for hele familien. Dette har også gitt seg utslag i at flere kvinner og barn rapporterer om tilfeller av vold i hjemmet.

Nettopp derfor er det så viktig med organisasjoner som Martin Club. Et av de nyeste sentrene deres er Sviy Prostir, som direkte oversatt betyr «mitt eget sted». I byen Kamianske utenfor Dnipro tilbyr de omfattende bistand til internt fordrevne, men også til lokale kvinner.

I tillegg til å gi profesjonell psykologisk og juridisk hjelp, har senteret mange andre tilbud, som yogatimer, malekurs og engelskundervisning. Maria Harmash, leder for sosiale tiltak hos Sviy Prostir, er stolt over det de kan tilby.

– Vi merker at de som kommer hit føler seg trygge, at de stoler på spesialistene her og våger å dele livshistoriene sine. Støtten fra Norsk Folkehjelp er uvurderlig for å kunne opprettholde tilbud som dette, forteller hun.

FEIRET UAVHENGIGHETSDAGEN. Sviy Prostir har også flere frivillige som deltar i aktivitetene ved senteret. En av dem Alina. Hun måtte flykte fra Donetsk til Kamianske på grunn av krigshandlinger.

– Jeg er så takknemlig for Sviy Prostir, forteller hun. – Atmosfæren her er intim og trygg, og vi setter stor pris på å ha en plass der vi kan drive med ting som gjør oss glade.

Ved feiringen av Ukrainas uavhengighetsdag i august, valgte kvinnene på Sviy Prostir å bruke anledningen til å sende en takk til Norge ved å lage håndarbeidsprodukter med tradisjonelle norske motiver kombinert med gamle ukrainske håndverkstradisjoner.

– Vi broderte reinsdyr og fisker, og strikket elger, forteller Iryna, som er kunsthånd-

MITT EGET STED: Sviy Prostir er et senter for fordrevne og lokale kvinner. De tilbyr psykologisk og juridisk hjelp.

TRYGGHET: Kvinnene som kommer til senteret stoler på spesialistene på senteret og føler seg trygge der.

TAKK TIL NORGE: Kvinnene ved senteret har laget ukrainske håndarbeidsprodukter som en takk for hjelpen senteret har fått.

werker og en av dem som bruker tilbudene ved Sviy Prostir. – Å brodere blir som en form for meditasjon. Du teller korssting og slapper

av. Samtidig bringer det glede når du lykkes med å skape noe vakkert. Vi pynter livene våre med broderier!

Endelig i gang med minerydding i en av verdens verste krigssoner

Etter ett år med intensive forberedelser er Norsk Folkehjelps mineryddere endelig i full sving med å rydde miner i det som antas å være verdens største minefelt: Ukraina.

MYKOLAIV: En minerydder driver med tekniske undersøkelser i et minefelt i Mykolaiv-regionen.

FOTO: MARIJN VAN BROEKHOVEN

MARIJN VAN BROEKHOVEN og
INGEBJØRG SØRENES [tekst]

Krigen i Ukraina er den største humanitære krisen i Europa siden andre verdenskrig. FNs høykommissær for flyktninger anslår at en tredel av befolkningen har blitt tvunget på flukt. Over sju millioner ukrainere har blitt internt fordrevet, mens mer enn seks millioner har flyktet ut av landet.

Enorme mengder eksplosive våpen har blitt brukt i tett befolkede områder. Av de 17,6 millioner ukrainerne som ifølge FNs kontor for koordinering av humanitær innsats [OCHA] trenger nødhjelp, har hele 10,7 millioner behov for mine- og eksplosivrydding.

SNUDD SEG RUNDT PÅ REKORDTID. Da Russland invaderte Ukraina i februar 2022, hadde ikke Norsk Folkehjelp noen tilstedeværelse i Ukraina. Men med den ekstreme humanitære krisen som var under oppseiling, fikk organisasjonen raskt snudd seg rundt.

– I mai var jeg og en kollega på plass i Kyiv for å sette opp et landkontor. Det tok litt tid å få registrert seg, men myndighetene var veldig positive til at vi ønsket å bidra med mine- og eksplosivrydding, forteller Norsk Folkehjelps leder for mineryddingsprogrammet i Ukraina, Alberto Serra.

Behovet for minerydding var enormt allerede på det tidspunktet, men fram til alle formelle tillatelser var i orden, ble løsningen for Norsk Folkehjelp å skaffe utstyr til det ukrainske direktoratet for sivil beredskap [SESU]. Innen året var omme, hadde programmet utstyrt ti av SESUs ryddelag med komplett utstyr.

– Slik fikk vi både dekket akutte behov hos de statlige minerydderne som hadde mistet mye av utstyret sitt i krigen og bevist at Norsk Folkehjelp er en seriøs og handlekraftig organisasjon, og også lagt et godt grunnlag for det videre samarbeidet med SESU, sier han.

BESKYTTELSE GJENNOM OPPLÆRING. De første aktivitetene som ble satt i gang var opplæring av sivile i beskyttelse og beredskap [CPP] og minerisiko i utsatte områder. Norsk Folkehjelp manglet fortsatt akkreditering, derfor ble det inngått partnerskap med lokale organisasjoner som allerede var til stede på bakken i noen av de mest utsatte områdene.

I februar 2023 fikk programmet endelig ►

I TAKET: Liudmila viser frem restene av det som er igjen av taket. FOTO: MARIJN VAN BROEKHOVEN

tillatelse til å sette i gang opplæring i minerisiko i egen regi. De fikk også startsignal for ikke-tekniske undersøkelser, et forarbeid til minerydding som går ut på å hente inn informasjon fra sivile og andre kilder for å få overblikk over hvor eksplosivene befinner seg.

– I løpet av kort tid var flere team i gang i Sumy-regionen i Øst-Ukraina. Månedene etter utvidet vi til Mykolaiv i sør, sier Serra.

MINERYDDING OG FIRBEINTE HJELPERE. I starten av juni 2023, et drøyt år etter at

LEDER: Alberto Serra leder Norsk Folkehjelps mineprogram i Ukraina. FOTO: LUDVIG GUNDERSEN

Alberto Serra og kollegaen hans først ankom Kyiv, kunne de feire sin hittil største milepæl: Norsk Folkehjelp ble akkreditert for manuell minerydding i Ukraina. Kort tid etter var de første minerydderne på plass i felt.

– Ved utgangen av oktober hadde vi 16 mineryddingsteam i Mykolaiv-regionen og 12 team som gjør ikke-tekniske undersøkelser og underviser sivilbefolkningen i minerisiko i Sumy-, Mykolaiv- og Kherson-regionen, sier Serra.

I tillegg til å få på plass egne operasjoner, har Ukraina-programmet fortsatt samarbeidet med de ukrainske mineryddingsmyndighetene. Blant annet har spesialister fra minehundsenderet til Norsk Folkehjelp i Sarajevo bistått med å bygge opp en statlig minehundkapasitet. Hundesenderet har levert 14 minehunder til Ukraina, hvorav seks til SESUs mineryddere og åtte til Norsk Folkehjelps egne operasjoner.

UDETONERT PROSJEKTIL I SKURET. For øyeblikket drives all minerydding ut fra basen i Mykolaiv, en av de fem regionene i Ukraina som er verst rammet av miner og eksplosiver. Oleksandr og Liudmila Voskoboinik er to av mange som opplevde å få huset sitt ødelagt i de harde kampene. Flere vegger, vinduer og mesteparten av taket er ødelagt. I skuret utenfor huset fant de et udetonert prosjektil som SESUs mineryddere kom og fjernet.

– Det skremmer meg at det har blitt observert miner i nærheten av husene våre. Dessverre er det lite vi får gjort, vi må bare fortsette å bo her, sier Oleksandr.

Minerydding er fortsatt et ukjent konsept for innbyggerne i Mykolaiv. Mange av de ansatte har ingen erfaring med minerydding fra før, så det vil litt tid å få kjørt dem inn. Men siden det har foregått kamper i Øst-Ukraina helt siden 2014, finnes det også mange ukrainske mineryddere med lang fartstid som kan innta lederroller.

KVINNER MED KRIGSERFARING OG BEIN I NESA. En av de mest erfarne minerydderne er Tatiana Velshyna. Hun kommer fra Lysychansk i Luhansk-regionen i Øst-Ukraina, der frontlinjen tidligere gikk, og har jobbet i mineryddingssektoren siden 2015. I september 2022 ble hun en del av Norsk Folkehjelp. Hun startet som koordinator for undervisning i CPP og minerisiko, og ble i mai i år forfremmet til teknisk feltleder for opplæring i mine-

LANDSMØTET: Tatiana var i Oslo for å tale til Norsk Folkehjelps landsmøte i august i år.

FOTO: ELLEN JOHANNE JARLI

risiko og ikke-tekniske undersøkelser. Det er første gang i historien at en nasjonalt ansatt i Norsk Folkehjelp får en slik stilling.

Tatiana har selv følt de eksplosive farene på kroppen. Luhansk har vært herjet av krig siden Russland annekterte Krim i 2014, og det går kaldt nedover ryggen på henne når hun tenker tilbake på opptrappingen i forbindelse med invasjonen 24. februar 2022.

– De første ti dagene satt jeg bare i kjelleren og lyttet til den konstante lyden av artilleri som ble avfyrt. Det var ekstremt – jeg klarte aldri å telle mer enn 15 minutter mellom hver eksplosjon, forteller hun.

Da det ble et kort opphold i krigføringen, klarte hun å flykte. Senere fikk hun se bilder av det ødelagte huset sitt på Facebook.

– Det var ikke noe hus igjen. Bare murstein, sier hun.

Å ansette Tatiana har vært positivt for mangfoldet i den operative ledelsen til Norsk Folkehjelp Ukraina. Selv om hun har støtt på enkelte utfordringer, har krigen ifølge Tatiana bidratt til en holdningsendring i takt med at kvinner har vært nødt til å rykke inn i tradisjonelt sett mannsdominerte roller. Folkehjelpa har også fått på plass flere kvinnelige teamledere. En av dem, Olha Moskovtjenko, har i likhet med Tatiana mange års erfaring fra den ukrainske mineryddingssektoren.

– Jeg har en sterk personlighet, så det er

ikke noe problem for meg å ha lederansvar for menn, sier hun med et stort smil.

HAR FÅTT TIL MYE PÅ KORT TID. Selv om det bare er noen måneder siden Norsk Folkehjelp kom i gang med mineryddingen, er de foreløpige resultatene lovende. Siden februar i år har programmet undervist mer enn 9500 personer i eksplosive farer. 8,5 millioner kvadratkilometer land har blitt identifisert, kartlagt og rapportert som risikable områder. Minerydderne har ryddet og klarert landområder på over 6000 m² og fjernet 163 antikjøretøyminer, en antipersonellmine og fem blindgjengere.

Operasjonsleder Toomas Tamosjunas understreker at resultatene likevel ikke gir noe godt bilde på den framtidige effektiviteten, som han mener vil øke betraktelig.

– De første månedene har vi kun operert med manuelle mineryddere, men i slutten av november fikk vi endelig de første minehundene ut i felt etter å ha fått akkrediteringen på plass. Nå jobber vi med å få godkjenning for bruk av mekaniske verktøy. Når dette er i boks, vil vi ha tilgang til hele verktøykassa for minerydding, og bli langt mer produktive, forteller han.

VOKSER I RASKT TEMPO. De neste månedene er planen å sette i gang tekniske undersøkelser og ryddeoperasjoner i Kherson, en region som var okkupert i lengre tid og som er enda hardere rammet enn Mykolaiv. Ifølge administrasjonen i Kherson er 45 sivile drept og nær 100 skadet i eksplosivulykker i de frigjorte områdene hittil i år.

I et krigsherjet Ukraina er mange ansatte naturlig nok utålmodige etter å få gjort enda mer. Og mineryddingsprogrammet har virkelig ekspandert på kort tid, fra bare to personer i mai 2022 til et team på over 200 ansatte og 28 operative team i tre regioner halvannet år senere. Etter hvert som personalet blir mer rutinert, er planen å opprette enda flere mineryddingsteam. Og med hele verktøykassa på plass, vil den operative produktiviteten øke ytterligere.

Det viktigste Folkehjelpa i Ukraina foreløpig har oppnådd er ifølge mineprogrammets leder ikke resultatene fra felt, men den raske etableringen av et så stort mineryddingsprogram.

– Vi har bevist for den ukrainske befolkningen og myndighetene at vi er en organisa-

FUNN: En stridsvognmine som ble funnet i Mykolaiv-regionen. FOTO: MARIJN VAN BROEKHOVEN

TRUFFET AV EKSPLOSIVER: Oleksandr og Liudmila foran huset sitt i Mykolaiv-regionen.

FOTO: MARIJN VAN BROEKHOVEN

MINERYDDERNE: Teamleder Olha gir instruksjoner til sine ansatte. FOTO: MARIJN VAN BROEKHOVEN

sjon som er til å stole på, og som leverer kvalitet på en trygg måte, innenfor fastsatte tidsrammer. Å rydde Ukraina fritt for landminer og andre eksplosiver blir ikke lett, det blir nok mer som en maraton enn en sprint. Men vi er klar for oppgaven, sier Alberto Serra.

– Vi får enormt mange p

POPULÆR MØTEPlass: Målgruppa til Way Forward er barn og unge i kommunen og særlig de som kommer fra lavinntekstfamilier.

Way Forward gjør suksess på Sotra med egen jente-gruppe, fredagskafé og «nattåpent» tilbud.

HEGE BJØRNSDATTER BRAATEN [tekst og foto]

– Vi får veldig positive tilbakemeldinger fra både foreldre, skolene og kjøpesentrene i området, forteller lederen av Way Forward, Richard Kiwanuka.

Han startet organisasjonen Way Forward i 2004, og har siden jobbet utrettelig for å bedre levekårene for barn og unge i Bergen. Sommeren 2023 fikk de innvilget støtte fra Stiftelsen Dam til å utvide tilbudet til Øygarden kommune på Sotra, like utenfor Bergen, i samarbeid med Norsk Folkehjelp.

HOLDER NATTÅPENT. I løpet av kort tid har Way Forward etablert seg i et eget lokale like ved kjøpesenteret Sartor. Her har de blant annet bordtennisbord, musikk- og dansestudio, fredagskafé og en helt egen jentegruppe. Viktigst av alt er at barn og unge i kommunen har et sted å være.

– Vi har fått veldig gode tilbakemeldinger fra kjøpesentrene i området. Mange ungdommer har tidligere hengt på senteret, men nå kommer de heller hit, forteller Kiwanuka, og legger til:

– Så nå når det nærmer seg jul og det er nattåpent på sentrene, så utvider vi også åpningstidene våre. Vi har nattåpent vi også, ler han.

HÅPER Å SKAFFE BIL. Målgruppa til Way Forward er barn og unge, og kanskje særlig dem som kommer fra lavinntekstfamilier. Da de startet opp i Øygarden kommune fikk de en utfordring de ikke var vant med fra Bergen.

– Øygarden er en stor kommune, der befolkningen bor spredt. Mange steder går bussen bare hver tredje time, og det har gjort at det er vanskelig for mange å komme seg hit. De har ikke foreldre med bil som kan kjøre, forteller Kiwanuka.

Men i sin vante stil nekter han å la seg stoppe av en utfordring.

– Vi jobber nå for å få støtte til å skaffe oss en bil, så vi kan kjøre og hente folk selv. Vi vet jo at det er stort behov for oss, men det er krevende for mange å komme til oss. Det er en utfordring vi ikke har i Bergen, sier han.

Positive tilbakemeldinger

INITIATIVTAKER: Richard Kiwanuka (i midten) startet senteret i sommer ved hjelp av støtte fra stiftelsen Dam og i samarbeid med Norsk Folkehjelp. Jorge A. Dahl fra Norsk Folkehjelp til venstre og koordinator i Way Forward, Rasmus Solberg til høyre.

EGET STUDIO: Ungdommene har et eget flunkende nye musikkstudio til sin rådighet på senteret.

POSITIVE RINGVIRKNINGER. Richard Kiwanuka er opprinnelig fra Uganda, og kom til Norge som flyktning som 16-åring. Han vet alt om hva en aktiv frivillighet betyr for inkludering i samfunnet. Selv fant han sin plass i idretten, og har blant annet vært på juniorlandslaget i boksing. Senere har han vært trener for ikke ukjente Cecilia Brækhus.

Men fra 2004 har han viet tiden sin til å gjøre en forskjell for ungdommer med behov for positiv aktivitet.

– Ungdommene som kommer hit får en timeout. De kan spille eller holde på med musikk, de får mat og drikke, og kan slappe av og kose seg sammen. Når ungdom får positive ting å gjøre på fritida, oppfører de seg annerledes både på skolen og hjemme, sier Kiwanuka.

Han får støtte fra styrelederen i Norsk Folkehjelp Bergen, Jorge Dahl.

– Det Way Forward gjør er viktig også for kommunen på lang sikt. Mange av de ungdommene som kommer hit og deltar i aktiviteter vokser i gradene og ender opp som frivillige eller ledere. De vokser veldig med oppgavene de får. Det har en stor verdi, sier han.

GOD STØTTE FRA KOMMUNEN. Både i Bergen og Øygarden får Way Forward god støtte fra kommunen. Øygarden kommune har bidratt med en ti år lang leiekontrakt for huset Way Forward holder til i. Denne forutsigbarheten er viktig.

– Kommunen ser jo at det vi gjør er viktig. Ta for eksempel leksehjelpen. Det er ingen barn som liker å gjøre lekser, men hos oss sluss barna om å få være med på leksehjelp, smiler Kiwanuka, og legger til:

– Vi har også en jentegruppe som er veldig populær. Det har vært viktig for oss å ha en egen jentegruppe, fordi en del jenter ikke får lov til å være med på aktiviteter når det er gutter til stede. Men i jentegrupper tar de av seg hijaben og kan slappe av og være seg selv, fordi de vet at det er et trygt sted å være, sier han.

LOVER BRÅK. Framover er planene mange. Blant annet skal huset oppgraderes ytterligere, og de satser på å øke rekrutteringen. Og en ting er helt sikkert – hvis stedet blir truet med nedleggelse, får det konsekvenser.

– Vi er den eneste organisasjonen i området som har et så stort samlingssted for ungdom. Så hvis noen truer med å stenge dette stedet, er jeg trygg på at det blir store demonstrasjoner og bråk i hele kommunen, smiler Richard Kiwanuka.

↑ **TABLA:** Det er tabla-øving fast en gang i uka på Way Forward, Øygarden. Tabla er et indisk instrument.

MANGE ULIKE AKTIVITETER: På senteret har de spill og tv, musikk- og dansestudio, fredagskafé og egen jentegruppe.

BRÅK: Dette er det eneste stedet for ungdom i området og de lover at det blir leven dersom noen foreslår å stenge stedet, sier fra venstre Rasmus Solberg, Jorge A. Dahl og Richard Kiwanuka.

LYS OPP I MØRKET MED KVALITETSLYKTER FRA FENIX
HÅNDLYKTER // HODELYKTER // SYKKELLYKTER // CAMPINGLYKTER

LYKTEPAKKE
HM71R + E02R

2700 Lumen	-35° til 45°C	USB-C lading
230m maks rekkevidde	Støtsikker 2m	Vannrett IP68
Spotlys og flomlys	5000 mAh batteri	

Kraftig kombilykt med stor sidebryter, lett å bruke med votter eller hansker. - HÅNDLYKT OG HODELYKT I ETT!

Veiledende pris
kr 1.799,-

TERMISK TEKNOLOGI

Termisk monokulær kikkert

TELOS XP50

- Rekkevidde 1800m
- Video 32GB
- Sensor oppløsning 640x480px @ 17µm
- Sensor sensitivitet NETD <18mK
- Trådløs lading
- Rekkevidde avstandsmåler 1000m (LRF modell)
- WiFi for streaming
- 1024x768px AMOLED HD display

Nyhet
XP50
Veiledende pris
42.000,-

Nyhet
LRF XP50
Veiledende pris
46.000,-

Pulsar egenskaper

- Hurtigstart, bilde innen 3-4 sekunder
- WiFi og video på alle enheter
- Temperaturløse -25 til +40/50
- Utskiftbare ladbare batterier
- Vannrett IPX7
- Norsk meny på alle enheter

TENO ASTRO

Teno Astro AS
Industriveien 8b
6517 Kristiansund N

Tlf: 71 56 57 10
post@tenoastro.no
www.tenoastro.no

SPESIALPRISER TIL NORSK FOLKEHJELP OG RØDE KORS. KONTAKT OSS!

Viktig at alle får si noe

Norsk Folkehjelp Kongsvinger stiller alltid opp når de blir spurt om å bidra i lokalsamfunnet. For å få til dette er det én ting som gjelder: Et aktivt styre.

LUDVIG GUNDERSEN (tekst og foto)

Afrikanske danserytmer og lyden av latter fyller lokalet på Frivillighetssentralen i Kongsvinger. Hver måned arrangerer Norsk Folkehjelp Kongsvinger språkkafé nettopp her. I kveld er det Africa Day som er tema, og drøyt 40 deltakere har møtt opp.

SPRÅKER NØKKELEN. Når Kongsvingerlaget inviterer til språkkafé prøver de alltid å diskutere aktuelle temaer, som dagens Africa Day, men det viktigste er at alle føler seg inkludert og at alle får lov til å si noe.

– Det er viktig å lære språket, for da er det enklere å finne en jobb. Hvis du ikke lærer norsk, kan du heller ikke jobbe her, mener Goreth Nyakato.

Nyakato kom til Norge fra Kongo for drøyt to år siden. I tillegg til å gå på norskopplæring deltar hun på språkkafé på fritida.

– Det er viktig å ha et sted å gå til, som en språkkafé. Det er det beste for mennesker som kommer til Norge. Du treffer alle dem som er frivillige her, de stiller oss spørsmål og vi prøver å svare. Slik lærer vi mer.

Lokallaget arrangerer også familietreff, strikkegruppe og sygruppe, med deltagere fra blant annet Etiopia, Eritrea, Kongo, Iran, Irak og Syria. Da krigen i Ukraina brøt ut i 2022, ble lokallaget også spurt av kommunen om de kunne arrangere språkkafé for ukrainere.

– Vi stiller alltid opp når vi blir spurt om å bidra til inkluderingen av tilflytterne i kommunen, forteller lokallagsleder Evelyn Haugen.

Men det er langt fra bare flyktninger og

ENGASJEMENT: Clementine Dehwe (t.v.) og lokallagsleder Evelyn Haugen sørger for stor aktivitet i lokallaget på Kongsvinger.

innvandrere som har godt av møteplassene Norsk Folkehjelp skaper, mener vara i lokallaget, Clementine Dehwe.

– Jeg vet at mange nordmenn er triste og ensomme, og de trenger også noen å snakke med. Da er dette en fin plass å møte andre på, sier hun.

FRIVILLIGHETENS VIKTIGE ROLLE. Flyktningkonsulent hos NAV, Robby London, mener at frivilligheten spiller en viktig rolle i inkluderingsarbeidet. Han har tatt med seg flere flyktninger fra Kongo på dagens språkkafé.

– Jo raskere du deltar i slike aktiviteter, desto forttere blir du integrert. Det å treffe andre folk, og ikke minst etnisk norske, kan være en veldig god start på integreringsprosessen. Prosessen kan være lang, og vi i NAV mener at det skjer på en bedre måte gjennom frivillige aktiviteter.

London legger til at lokallaget og andre frivillige organisasjoner er naturlige samarbeidspartnere for NAV.

– Det bidrar til å bygge nettverk og gir tilgang til referanser når tilflytterne skal finne jobb.

VIKTIG MED SAMARBEID. – Når vi får oppgaver, prøver vi alltid å få det til, understreker Haugen.

Da er det viktig å ha gode samarbeidspartnere som NAV, biblioteket, Framfylkingen, Frivillighetssentralen, Fagforbundet, GIV [Voksenopplæringen], LO og Sparebankstiftelsen.

Minst like viktig er et engasjert lokallagsstyre, som teller seks medlemmer, pluss vara. Alle er aktive. Styret har delt seg inn i grupper som er ansvarlig for forskjellige aktiviteter.

– Kommunikasjon og samarbeid er viktig i vårt lokallag; hvis noen ikke kan, må noen fra de andre gruppene stille opp, sier Haugen.

FÅR LIKE MYE TILBAKE. Verving av nye frivillige er også en viktig del av aktivitetene i lokallaget. Haugen ble selv rekruttert, gjennom en metode litt utenom det vanlige.

– På jobben lå det plutselig en lapp på pulsten min der det sto: «Du har blitt med i styret». Jeg skjønnte ingenting, men de dro meg med, og nå har jeg vært leder i to omganger, ler Haugen.

Nestleder Halvor Ravn Holøyen legger til at de prøver å forplikte medlemmene til å være aktive. Samtidig er det viktig alle får

NORSKOPPLÆRING: Goreth Nyakato [t.v.] kom til Norge fra Kongo for drøyt to år siden. I tillegg til å gå på norskopplæring deltar hun på Norsk Folkehjelps språkkafé på fritida. Flyktningkonsulent hos NAV, Robby London [t.h.], mener frivilligheten spiller en viktig rolle i lokalsamfunnet.

ANSVARLIGGJØRE: Nestleder i Norsk Folkehjelp Kongsvinger, Halvor Ravn Holøyen, mener det er viktig å dele på ansvaret for aktivitetene for å holde på medlemmenes engasjement.

være med på aktiviteter de selv synes er gøy.

– Vi ønsker å fremme ansvarsfølelse, at alle er med på å tilrettelegge og prege aktivitetene selv, sier Holøyen.

Haugen understreker at en som frivillig

lokalaget får like mye tilbake som man gir.

– Vi driver ikke bare aktiviteter for flyktninger, vi lærer også av dem. Dette handler også om gi tilbake til lokalsamfunnet.

EN EFFEKTIV SLANKEKUR

Ingen vits i å prøve ulike slankekurer
for å gå ned i vekt
Bare kom til Gaza og prøv
vår diett

For å få tak i brød
må du dra til bakeriet
tre om natta
for å få tak i brød
seks om morgenen

Tre eller fire timer til
for å få tak i
drikkevann

Du er heldig
om du får tak i både brød og vann
Men noen ganger
får vi ikke tak i det ene eller det andre
Eller i verste fall
ingen av
delene.

Gaza er den andre siden
av den humanitære mynten
Vi kommer aldri til å glemme regjeringene
som synger
på humanitært
og som nå dømmer palestinere
som menneskelige dyr til å leve
uten liv.

Vi er 2,3 millioner mennesker
på Gazastripen
Halvparten av oss fordrevet fra nord til sør
Øst til vest
Flykter til skolene for husly

Jeg kan ikke beskrive hvordan folk kjenner det
for fordrevne folk
gjestfriheten, omsorgen de viser oss
Det er utrolig
Brorskap
i en vanskelig og katastrofal situasjon

Til tross for husly på skolene
som er et annet sted
Vi kunne ha kalt det et sted av lidelse
dette så spinkle begrepet
så lite et uttrykk for hvordan folk lever
på det trangeste stedet
i verden.

Det rekker ikke opp på dyrerikets nivå
det har andre regler
andre omstendigheter
Det er ydmykende for
mennesket

Ved å huske det
mitt penneblekk ikke kunne avdekke
Jeg skal ikke skrive
Jeg skal ikke såre dem som leser
Jeg skal ikke såre
hjertet mitt lenger.
Jeg trenger fortsatt dette hjertet
for å gi kjærlighet
til mine barn
i denne monstrøse verdenen.

TRE KROPPER I HVITE PLASTSEKKER

Å våkne hver dag med
triste nyheter
er blitt et faktum på Gazastripen
Mer enn 200 palestinere drept
i natt
av israelske luftangrep
Og dessverre
i morges mottok vi
sjokkert
nyheten om tre av våre slektninger
Drept
av missiler
urettferdig
Uskyldig mor med sine to sønner
forlot dette livet
i natt

De hentet moren og en av sønnene
tidlig om morgenen via lastebil
lastebilen vi bruker til å frakte dyr

for å flytte dem fra område til område
Å kjære Gud.

De ble lagt i hvite plastsekker
deres røde blod overalt i lastebilen
Jeg kunne ikke glemme scenen
fra balkongen min.

Folk rettet på dem
så
ba de for dem

Det gikk noen få timer og de hentet
den tredje kroppen
Mens vi ba
for å redde ham
han nektet å forlate familien sin
alene
under jorda

De tre kroppene forent
på det samme stedet
omfavnet hverandre
under jorda

Det har vært en vanskelig dag
Jeg kommer ikke til å glemme lukten av
de kroppene
brent lukt, de hvite plastsekkene
lastebilen
Det er det verste ekte
Marerittet

*Av Zoya, ansatt i
Norsk Folkehjelp i Gaza*

Håpløshet og fortvilelse

De umenneskelige lidelsene det palestinske folket nå opplever i Gaza er fortsettelsen av en 75 år lang tragedie. Generasjoner av palestinske barn vokser opp i konstant frykt, med traumer de aldri rekker å bearbeide før neste angrep.

SISSSEL FANTOFT [tekst]

Ifølge palestinske helsemyndigheter er flere enn 15 000 mennesker, inkludert mer enn 6000 barn, drept i Gaza etter Hamas-angrepet på Israel 7. oktober. 1200 israelere har også mistet livet som følge av den pågående krigen.

I tillegg har 70 journalister og 112 ansatte i FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) blitt drept i Gaza siden starten av krigen 7. oktober. Dette er det høyeste antallet FN-hjelpearbeidere drept i en konflikt i FNs historie.

Norsk Folkehjelps landdirektør i Palestina, Kelly Flynn, begynte i stillingen i begynnelsen av september.

– Norsk Folkehjelps kontor ligger i Gaza by, hvor jeg etter planen skulle bo. 7. oktober var jeg i Ramallah på Vestbredden for å ordne de siste tillatelsene med palestinske myndigheter, men etter Hamas-angrepet mot Israel ble det umulig for meg å komme inn i Gaza. Derfor har jeg midlertidig tilhold i Amman i Jordan, forteller hun.

MANGLER MAT OG MEDISINER. Norsk Folkehjelp har ni ansatte i Gaza og én på Vestbredden, og Flynn rakk ikke å møte alle før krigen startet.

– Jeg forsøker å holde kontakten med dem hver morgen og kveld hvis det er mulig å komme gjennom på telefon, sier hun, og understreker at situasjonen for medarbeiderne er dramatisk.

– Det de formidler til meg er håpløshet og fortvilelse. Ingen av dem føler seg trygge, og de mangler både mat, medisiner og ly. Dette er mennesker som er drevet av en dyp trang til å hjelpe andre, men nå står de i en situasjon hvor de også er nødt til å prioritere å ta vare på seg selv og sine familier. Jeg forsøker å støtte dem så godt jeg kan, og forsikrer dem

↑ **SORG:** Barn som sørger i en begravelse i Rafah på Gazastripen, der en hel familie ble drept i et israelsk bombeangrep. FOTO: SAID KHATIB/AFP/NTB

om at selv om vi er atskilt, så står jeg sammen med dem, sier hun.

INTERNT FORDREVNE. Kelly Flynn er også opptatt av å formidle støtten fra det internasjonale samfunnet til sine medarbeidere.

– Norsk Folkehjelps hovedkontor i Oslo holder meg oppdatert om hva som skjer i Norge, og jeg deler informasjon om protester og demonstrasjoner til støtte for Palestina med våre ansatte. Solidariteten fra det internasjonale samfunnet betyr mye for oss, forteller hun.

Flynn understreker at krigen som startet 7. oktober er fortsettelsen av en lang og dystert historie for det palestinske folket.

– Vårt team i Gaza gjennomlever nå et nytt kapittel i denne historien, og det er viktig for oss å ikke miste av syne at dette er en dyp og uløst krise som spenner over flere generasjoner. Den håpløsheten vi får formid-

let fra Gaza nå er i et lengre perspektiv knyttet til håpløsheten rundt å få til en bærekraftig løsning for det palestinske folket, sier hun.

– Våre ansatte jobber kontinuerlig for å sikre tilgangen til mat og strøm i sine lokalsamfunn, og jeg bøyer meg i støvet for deres fantastiske innsats, sier hun.

Også for mange ansatte i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner i Gaza er situasjonen kritisk.

– Mange av dem er internt fordrevne og trenger hjelp og støtte, og vi forsøker også å holde kontakten for å forsikre dem om at vi er solidariske og vil fortsette å støtte deres arbeid, sier Flynn.

→ **FORDRIVES:** Hundretusener av palestinere på flukt fra bombene i Nord-Gaza mot sør der de er lovet trygghet, men der bombes det også kraftig. FOTO: REUTERS/IBRAHEEM ABU MUSTAFA/NTB

ÅRHUNDRETS KONFLIKT. Kelly Flynn håper å kunne reise inn i Gaza så snart som mulig. I mellomtiden jobber hun utrettelig fra sitt eksil i Amman.

– Jordan har en av de største palestinske befolkningsgruppene utenfor Palestina og har erklært diplomatisk og politisk støtte til det palestinske folket, derfor føles det riktig å være her så lenge jeg ikke kan dra til Gaza, sier hun.

Det viktigste budskapet fra Norsk Folkehjelps medarbeidere i Palestina er todelt, forteller landdirektøren: – For det første krever de umiddelbar våpenhvile og uhindret tilgang på humanitær hjelp for å møte behovet til befolkningen. For det andre er de opp-tatt av at det iverksettes etterforskning av grusomhetene og krigsforbrytelsene i konflikten slik at de ansvarlige stilles til ansvar i ettertid. Dette er århundrets konflikt, og den krisen vi befinner oss i nå vil forme framtida til palestinere i regionen og få globale følger. Selv om situasjonen ser mørk ut, må vi fortsette å ha håp og gjøre jobben vår. Vi kan ikke stoppe nå.

FORFERDELIG SITUASJON. Fuad Abu Saif er leder i Norsk Folkehjelps samarbeidsorganisasjon Union Of Agricultural Work Committees (UAWC). De har hovedkontor i Ramallah på Vestbredden, men har også et kontor i Gaza.

– Vi har 35 medarbeidere i Gaza, og 30 av dem har fått hjemmene sine fullstendig ødelagt i bombeangrep. Én av våre kolleger er drept, forteller han.

Brudd i kommunikasjonen gjør det vanskelig for UAWC å holde kontakten med sine medarbeidere i Gaza.

– Vi vet at 14 eller 15 av dem har flyktet til sør i Gaza, resten aner vi ingen ting om. Situasjonen er helt forferdelig, sier han.

Abu Saif og hans kolleger på Vestbredden forsøker så godt de kan å formidle informasjon om solidaritetsmarkeringer rundt omkring i verden til befolkningen i Gaza.

– Det er deres eneste håp i denne mørke tiden. De fleste palestinere har mistet all til-lit til vestlige myndigheter og internasjonal lov, så det eneste håpet de har igjen er at folket kan presse sine myndigheter til å stå opp mot Israels krigføring, forteller han.

Norsk Folkehjelp bidrar med finansiering av UAWCs arbeid for å sikre tilgangen til mat, vann, klær og boliger, rehabilitering av jord-

↑ **UAWC:** Fuad Abu Saif er leder i Norsk Folkehjelps samarbeidsorganisasjon Union Of Agricultural Work Committees. FOTO: HILDA KLAVENESS

områder og juridisk støtte til palestinere i Gaza og på Vestbredden.

– Uten støtten fra Norsk Folkehjelp og våre andre partnere ville ikke dette vært mulig. Vi har en veldig sterk relasjon til Norsk Folkehjelp, og vårt samarbeid er ikke prosjektbasert. Det er en strategisk, langsiktig støtte til det palestinske folket, sier Fuad Abu Saif.

TRAUMATISK STRESS. Ifølge FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (OCHA) er 1,8 millioner innbyggere i Gaza internt fordrevet siden 7. oktober. Mangelen på vann, mat, drivstoff, strøm, Internett og medisiner er akutt, og nødhjelpsforsyninger og humanitær hjelp slippes i liten grad inn.

Om lag halvparten av Gazas 2,3 millioner innbyggere er barn. En 15-åring som har vokst opp i Gaza har opplevd fem perioder med intens bombing i livet sitt: 2008–9, 2012, 2014, 2021 og nå i 2023. Hva gjør det med barn å leve i slike krigstilstander over lengre tid?

– Det vi kaller traumatisk stress er en normal reaksjon på en unormal hendelse som en krise eller katastrofe. Det kan innebære frykt, konsentrasjonsvansker og at du hele tiden er i beredskap, forklarer psykologspesialist Belinda Ekornås i RVTS Øst. RVTS står for Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.

Ekornås understreker at måten du håndterer en krise på avhenger av hvilke erfaringer du har med deg fra tidligere.

– Hvilke kriser har barna vært gjennom, og har de hatt mulighet til å bearbeide disse? Hvilke muligheter har foreldrene til å støtte barna og lage en trygg ramme for familien? I Gaza var veldig mange familier hardt rammet allerede før denne siste krigen, og mange

barn har vokst opp i familier preget av utrygghet, sier hun.

Reaksjonen på kriser henger også sammen med krisens omfang, ifølge Ekornås.

– Nyhetene fra Gaza omhandler bombing av sykehus og flyktningleirer – steder som i utgangspunktet skal være trygge. Selv om situasjonen har vært spent lenge, har denne krigen eskalert veldig raskt med svært mange skadde og drepte. Mangelen på trygge tilholdssteder, samtidig som det er umulig å komme seg ut, gjør at innbyggerne i lengre tid vil befinne seg i en situasjon hvor det er fare for liv og helse, og hvor de lever i konstant frykt, sier hun.

UTSATTE OG SÅRBARE BARN. Mennesker håndterer ofte naturkatastrofer bedre enn menneskeskapte hendelser, kan Belinda Ekornås fortelle.

← **PÅ FLUKT:** Mens israelske stridsvogner trenger stadig lenger inn på Gazastripen drives den palestinske befolkningen på flukt til fots fra krigen, men de har ingen steder å unnsnippe til. FOTO: BELAL AL SABBAGH/AFP/NTB

malitet når familien lever i konstant frykt. I tillegg til de følelsesmessige konsekvensene gjør mangelen på helt basale ting som mat, vann, medisiner, strøm og varme situasjonen ekstra belastende og prekær. Det er svært vanskelig for foreldre å håndtere alt dette og samtidig ha energi og overskudd til å støtte barna sine, sier Ekornås.

SKREMMEDE OG SKADELIG. Forskning på psykososiale konsekvenser av kriser viser at mulighetene til å få hjelp til å håndtere traumatisk stress og voldsomme opplevelser under og etter kriser har stor betydning.

– Jo raskere det blir våpenhvile og verdenssamfunnet og hjelpeorganisasjoner klarer å begrense omfanget og konsekvensene for dem som er fysisk og psykisk rammet, jo bedre er det. Jo lenger krigen varer, desto sterkere blir reaksjonene og risikoen for langvarige lidelser for befolkningen, ikke minst for barna, påpeker Ekornås.

Uten en varig fredsløsning for Palestina vil nye generasjoner traumatiserte barn fortsette å vokse opp.

– Barna i Gaza vokser opp i konstant frykt for når det smeller neste gang, og har dermed ingen mulighet til å bearbeide de voldsomme traumene og inntrykkene. Varig fred og stabilitet er avgjørende for deres psykiske helse. Jeg mener det er viktig med psykososial støtte i skoler og barnehager, i tillegg til at foreldrene får den støtten de trenger for å bearbeide sine traumer og skape trygge rammer for barna, fastslår hun.

Det viktigste for barns opplevelse av trygghet er støtten fra foreldrene.

– Barn kan tåle ganske mye så lenge de føler seg trygge i familien, men slik situasjonen er i Gaza nå er det umulig for foreldre å skape trygge rom for barna. Det er skremmende og skadelig for barn å se at foreldre, søsken og venner lider uten å få hjelp. De føler også et ansvar for foreldrene sine, slik foreldrene gjør for barna, sier Belinda Ekornås.

↑ **PSYKOLOG:** Belina Ekornås er psykologspesialist ved Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

FOTO: RVTS

– En tsunami eller et jordskjelv er ingens skyld, det er noe som dessverre av og til skjer. Når du som et uskyldig barn i Gaza blir angrepet av israelske styrker som er ute etter Hamas er det mye vanskeligere å forstå, og

vil være vanskeligere å bearbeide i ettertid, sier hun, og påpeker at de psykososiale konsekvensene for barna i Gaza etter den nåværende krigen også avhenger av om de har fått bearbeidet tidligere traumer.

– Det som skjer nå kan vekke til live minner om tidligere voldsomme opplevelser, og hvis de har fått hjelp før kan de forsøke å ta i bruk noen av strategiene og teknikkene de har lært. Samtidig er det vanskelig å bruke strategier i en så uforutsigbar situasjon hvor du ikke har noen kontroll på hvor neste bombe vil treffe, understreker hun.

Hvordan barn lever under og kommer seg videre etter langvarige kriser og katastrofer avhenger også av støtten de opplever fra foreldre, andre omsorgspersoner og samfunnet for øvrig.

– Barn er spesielt utsatte og sårbare, og det er vanskelig å finne rom for lek og nor-

Maria Abdallah er 16 år og født i Gaza.

I 2009, da hun var to år, flyktet familien til Norge.

Etter et år på flyktningmottak på Stord,

bor de nå fast der. Maria sitter i sentralstyret

for Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom,

går i første klasse på videregående

og er en aktiv fotballspiller.

– Jeg er født på det syke som bombes nå

↑ **UNG AKTIVIST:** 16-årige Maria fra Stord har vært aktiv i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom i tre år.

INGER SANDBERG [tekst]
LUDVIG GUNDERSEN [foto]

– Vi har mange både nære og fjerne slektninger i Gaza. Vi snakker med dem når det går an, men ofte er det jo verken strøm eller internett der nå. Jeg var i Gaza sist for ti år siden. Da kom vi inn over Rafah, grenseovergangen i sør mot Egypt. Det var både vanskelig og dyrt, men vi dro alle fire – mor, storebror, lillebror og jeg. Vi har en tante der som vi er veldig knyttet til og har god kontakt med.

Maria påpeker kontrasten i at de fleste land raskt fordømte Russland da de invaderte

Ukraina i februar i fjor, men ikke gjør det samme overfor Israel nå.

– En nær samlet verden fordømte også Hamas etter deres terrorangrep mot sivile israelere 7. oktober. Staten Israel bryter menneskerettighetene. «Dette er en veldig komplisert konflikt», sier mange. Men den er ikke mer komplisert enn at Vesten må slutte å gi Israel grønt lys for å fortsette okkupasjonen. Med stor militær og økonomisk støtte i ryggen fra USA kan Israel bare fortsette på den måten vi ser nå. Det er derfor vi demonstrerer over hele Norge og i hele verden. Likevel frykter jeg at vi ender opp med å glemme palestinerne.

Hva er hensikten med stadig vekk å kutte all strøm og internett til Gaza? I nattet mørket kan Israel herje som verst i det skjulte, uten at det blir dokumentert for all verden.

Maria forteller at Norsk Folkehjelp er veldig godt kjent blant folk i Gaza, og særlig kjent for å bli værende når andre organisasjoner drar. Dette skaper stor respekt lokalt.

GREIT Å VÆRE NORSK-PALESTINER PÅ STORD

– Hvordan har du det på skolen nå?

– Jeg er veldig heldig med lærerne mine. Flere av dem spør hvordan det går med meg, og dét setter jeg veldig pris på. Blant elevene

ehuset

er reaksjonene litt mer blanda, men det er ikke noe problem. Min palestinske identitet er veldig tydelig, jeg har aldri prøvd å skjule den. Jeg har heldigvis ikke blitt utsatt for hets til nå.

– Men jeg tror vi alle må være på vakt overfor propagandadrevet nasjonalisme. Jeg tror ikke dette handler om religion, vi må se forbi de religiøse barrierene – enten du er kristen, jødisk eller muslim. Mange forveksler palestinerne som gjør motstand med at de støtter Hamas, men dét tror jeg er en feilslutning.

AKTIV FRA HUN VAR 13 ÅR. Moren til Maria er Susan Abdallah, leder av lokallaget til Fol-

↑ **ARBEIDSDELING:** Ifølge Maria er Solidaritetsungdommen flinke til å fordele godt seg imellom styrets ulike oppgaver.

↑ **Å HEVE SIN RØST:** Solidaritetsungdommen deltar i mange møter. De får solid erfaring med å ta ordet i både små og store forsamlinger.

kehjelpa på Stord. Susan er ungdomsskolelærer og sitter i kommunestyret for Arbeiderpartiet. Allerede som 13-åring var Maria på sitt første kurs i folkehjelpsregi på Sørmarka, LOs kurs- og konferansesenter i Enebakk utenfor Oslo. Siden da har hun vært aktivt med i Solidaritetsungdommen. På årsmøtet i 2021 ble hun valgt inn i det nasjonale styret.

– Vi har det veldig trivelig sammen, det er masse kjekke folk i styret! Vi er flinke til å fordele oppgavene oss imellom, og til å etablere arbeidsgrupper når vi trenger det. Jeg liker best å planlegge arrangementene våre, jeg er ikke så glad i det byråkratiske, sier Maria med en liten latter.

– Hva gjør du på fritida?

– Jeg har spilt fotball siden jeg var åtte år,

og er veldig glad i fotballen. På Norway Cup i år var det med flere palestinske lag, både fra Gaza og Vestbredden. Gutta fra Gaza vant i sin gruppe, det var stor stas og flott å få være med på! Vi er veldig redde for hvordan lagene fra Gaza har det nå, med bombene som hagler over Gazastripen døgnet rundt.

Maria er også interessert i kunst, og har tatt kunstfag på den lokale kulturskolen siden femte klasse. – Maling og skulptur er en liten hobby for meg.

– Hva er din oppfordring til norske politikere når det gjelder Palestina?

– Vi må legge mer press på Israel for at de skal gå med på kravet om våpenhvile. Den humanitære hjelpen må slippes inn umiddelbart. Nå mangler folk mat, vann, medisiner – de mangler alt! Det er stor fare for sykdommer og epidemier. Vi ser bevis på grove krigsforbrytelser hver eneste dag, dette må fordømmes. Nå må alle våkne opp og slutte å være passive. Anerkjenn Palestina nå!

– Hvor drømmer du om å være i livet ditt om ti år?

– Jeg vil gjerne kunne besøke Gaza igjen, det er jo en grunn til at vi ikke har kunnet reise dit på ti år. Jeg har mange tanker om framtida. Jeg er ikke sikker ennå, men nå lurer jeg på om jeg kanskje kommer til å studere jus, sier Maria – på sitt klingende stordamål.

– Nå må **verden våkne!**

Grufulle tap av menneskeliv i Gaza. En kraftig økning i uro og vold mot sivile palestinere på Vestbredden. Daglig leder av Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon PFU, Abbas Milhem, har aldri før sett noe som ligner på det som skjer i Palestina nå.

THERESE NORDHUS LIEN [tekst]
HILDA KLAVENESS [foto]

Palestinian Farmers Union (PFU) er basert i byen Ramallah på Vestbredden, men har også medlemmer i Gaza.

– Det er ikke en krig mot Hamas som foregår nå, det er en krig mot alt, sier Milhem.

– Vi har aldri opplevd noe lignende, og det sier ikke lite, for vi palestinere har sett det meste. De hensynsløse bombingene i Gaza rammer boliger, sykehus, barn og familier. Nå må verden våkne!

De siste FN-rapportene om situasjonen på Vestbredden forteller om 91 drepte, 27 av dem barn, siden urolighetene brøt ut lørdag 7. oktober. Tallet på skadde nærmer seg 2000. Angrepene fra israelske bosettere har økt kraftig, med vold, trakassering og vandalisering av eiendom. Verdens helseorganisasjon (WHO) har registrert 81 angrep mot helsefasiliteter, inkludert ambulanser som har blitt hindret i å nå fram til mennesker som trenger øyeblikkelig hjelp.

NI AV TI DREPTE ER SIVILE. Angrepene mot sivil infrastruktur i Gaza er godt dokumentert de siste ukene, og det er hittil meldt om over 4500 drepte inne på den fire mil lange landstripa. Ved den typen bombing som skjer nå, i så tettbygde strøk som i Gaza, er ni av ti drepte sivile.

Abbas Milhem opplevde selv noe av det verst tenkelige da hans svigerforeldre og svoger for kort tid siden ble brutalt drept i et angrep som rammet huset deres i Gaza.

– Hvor mange døde palestinere må til før Israel sier at det holder nå? En ting som er sikkert er at mennesker som lever under okkupasjon aldri vil slutte å kjempe. For frihet, for selvstendighet, for verdighet. Okkupasjo-

↑ **PERSONLIG RAMMET:** Abbas Milhem opplevde selv å miste sine svigerforeldre og svoger under et angrep på Gaza.

nen må ta slutt for at vi alle skal kunne leve i fred, sier Milhem.

ANGREP FRA BOSETTERE. PFU forsøker å holde kontakten med og å følge opp medlemmene sine så godt det lar seg gjøre under slike forferdelige forhold.

– I Jordandalen melder bøndene som er medlemmer hos oss om daglige angrep fra bosettere. De river ned teltleirer, utøver vold, og jager bøndene vekk fra jorda de og familiene deres har dyrka i hundrevis av år. Dette skjer for å annektere mer palestinsk land, og myndighetene reagerer ikke. Bosetterne gjør akkurat som de vil uten å bli holdt ansvarlig for overgrepene mot uskyldige sivile.

Når Abbas Milhem skal fortelle om kontakten med PFUs medlemmer i Gaza, har han vanskelig for å finne ord.

– Det internasjonale samfunnet må våkne nå, forsetter han. – Inshalla [hvis gud vil] kan vi lære noe av disse grusomhetene. Vi kan ikke akseptere at mennesker blir dehumanisert på den måten vi ser nå. Vi kan ikke akseptere okkupasjonen, vi kan ikke akseptere de talløse bruddene på internasjonal humanitærrett. Vi trenger fred. For alle.

→ **PFU:** Abbas Milhem fotografert i Jordandalen våren 2023 på besøk til et av Palestinian Farmers Unions medlemmer.

Fra **vondt til verre** på Vestbredden

Rundt 700 000 israelere lever nå i 279 bosetninger og såkalte utposter i okkuperte områder på Vestbredden og i Øst-Jerusalem. Parallelt med krigen i Gaza øker volden fra bosetterne, og palestinerne utsettes i økende grad for aggressive angrep og blir fordrevet fra sine hjem.

SISSEL FANTOFT [tekst]
AXEL NÆSS [Illustrasjon]

Det bor mer enn tre millioner mennesker på Vestbredden, og 86 prosent av dem er palestinere. En drøy måned etter Hamas-angrepet på Israel 7. oktober er 241 palestinere drept på Vestbredden ifølge palestinske helsemyndigheter. Det er flere enn i hele 2022, som allerede var et rekordår. Ifølge FN har bosetterangrep mot palestinere mer enn doblet seg fra i gjennomsnitt tre til åtte hendelser hver dag.

Den israelske menneskerettsorganisasjonen B'Tselem fastslår at israelske myndigheter bistår og aktivt støtter bosetternes vold som en del av en strategi for å sementere overtakelsen av palestinsk land. «Disse samfunnene har blitt overlatt til sin skjebne

uten at noen kan beskytte dem. Ethvert forsøk de gjør på selvforsvar blir møtt med vold av soldater og nybyggere. Gitt omstendighetene er det internasjonale samfunnet forpliktet til å bruke sin innflytelse for å stoppe tvangsoverføringen av disse innbyggerne og sette en stopper for volden mot dem», skriver de i en pressemelding.

Norsk Folkehjelps landdirektør i Palestina, Kelly Flynn, er opptatt av at situasjonen på Vestbredden ikke blir totalt overskygget av krigen i Gaza.

– Situasjonen på Vestbredden forverres veldig raskt gjennom systematiske angrep på palestinere fra israelske bosettere. Det er ekstremt viktig med fortsatt overvåking av det som foregår. Vi holder kontinuerlig kontakt med våre partnerorganisasjoner der. De og deres partnere igjen lever midt i det som skjer, og gir oss førstehåndsbeskrivelser av volden, sier hun.

KONSTANT FRYKT. Fuad Abu Saif er leder i Norsk Folkehjelps samarbeidsorganisasjon Union Of Agricultural Work Committees (UAWC), som har sitt hovedkontor i Ramallah på Vestbredden.

– Situasjonen for palestinere på Vestbredden var forferdelig før 7. oktober, og har bare blitt verre siden, fastslår han.

UAWC ble grunnlagt av en gruppe agronomer i 1986, og er en av de eldste palestinske sivilsamfunnsorganisasjonene. I 2021 ble de sammen

↑ **RAID:** En Palestiner kjører moped gjennom en gate som ble ødelagt under et israelsk militærraid mot flyktningleiren Jenin på Vestbredden i november 2023. FOTO: AP PHOTO/MAJDI MOHAMMED/NTB

med fem andre NGOer erklært som en terrororganisasjon av israelske myndigheter, noe som ble fordømt av blant andre FN. I august 2022 ble UAWCs hovedkvarter raidet av israelske styrker.

– De ødela nesten alt, og gjorde arbeidet vårt mye vanskeligere. De tre siste årene har vært spesielt tøffe for alle palestinere. På Vestbredden har om lag 300 palestinere i perioden blitt drept av israelere som hver natt har gjennomført raid i palestinske byer, forteller han.

Etter 7. oktober har situasjonen på Vestbredden gått fra vondt til verre for palestinerne.

– Israelske kontrollposter gjør det umulig for palestinere å forflytte seg fra ett område til et annet. Mange blir angrepet i hjemmene sine midt på natta, opplyser Abu Saif.

Han forteller om en eldre palestinsk mann som ble drept av israelske styrker natt til

mandag 3. november, under et raid mot The Islamic Charitable Society for the Care of Orphans i byen Hebron.

– Det er en skole med 400 elever, og han ble skutt mens han satt i bilen sin utenfor. Hele skolebygget ble rasert.

FARLIGERE ENN NOENSINNE. Etter Oslo-avtalen i 1993 ble Vestbredden delt inn i A-, B- og C-områder. A-området er under begrenset palestinsk selvstyre, B-området har delt kontroll, mens C-området er under israelsk kontroll.

– De fleste palestinere som bor i C-området er bønder og gjeterne. Siden 7. oktober er mer enn tusen palestinere i dette området fordrevet fra sine hjem. Bosetterne gir dem 24 timer på å forsvinne, hvis ikke truer de med å drepe dem. Ikke bare ødelegger de palestinernes hjem, de stjeler også husdyrene deres. Vi forsøker å støtte palestinere ved

↑ **VERRE:** Fuad Abu Saif leder Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon UAWC. Han forteller at situasjonen på Vestbredden bare har blitt verre etter 7. oktober. FOTO: HILDA KLAIVENESS

å skaffe tilgang til mat og vann for både mennesker og dyr, sier Fuad Abu Saif.

Han forteller at bosetterne ofte er iført militære uniformer og at de er bevæpnet med våpen de får utdelt av israelske myndigheter.

– Det har aldri vært så farlig å være pales-

→ **ARRESTERER BARN:** En palestinsk ungdom blir arrestert av israelske soldater for å ha kastet stein under en protest mot en jødisk bosetning nær den palestinske landsbyen Beit Omar, nord for byen Hebron på Vestbredden. Steinkasting, et symbol på palestinsk motstand mot israelsk okkupasjon, begynte blant ungdommen i det første palestinske opprøret for 25 år siden og fører fortsatt til at barn så unge som 12 år settes i fengsel. FOTO: AFP PHOTO/

HAZEM BADER/NTB

tinere på Vestbredden som nå. I løpet av en drøy måned etter 7. oktober ble nesten 250 mennesker drept, flere enn 3000 skadet og mer enn 3500 arrestert. Hovedveiene kan kun benyttes av israelere og er stengt for palestinere. Det betyr blant annet at gravide kvinner i små landsbyer som trenger helsehjelp må gå store omveier og krysse flere blokader for å komme seg til sykehuset, sier han.

Israel har også redusert tilgangen på vann for palestinerne på Vestbredden med 40 prosent.

– Jeg bor selv i Hebron by, og i sommer hadde vi vann i springen kun én natt annen hver uke. Nå har vi vann kun én natt per måned. Det betyr at vi må kjøpe dyre vann-tanker, og vannet er ikke engang rent, sier Abu Saif.

TAR LAND BIT FOR BIT. I 2017 vedtok Israels nasjonalforsamling Knesset en ny lov som legaliserte israelske bosetninger på palestinsk land på Vestbredden. Benjamin Netanyahu ble statsminister for tredje gang etter valget i november 2022. Hans koalisjonsregjering har erklært at den ønsker å utvide israelske bosetninger på de okkuperte palestinske områdene på Vestbredden og i Øst-Jerusalem.

– Ekspansjon av bosetningene har vært planen siden 2017, og nå bruker israelske myndigheter krigen i Gaza til å akselerere denne planen i stor skala og annektere stadig flere palestinske områder. Det har blitt umulig for palestinere å ha et liv mange steder på Vestbredden. De blir tvunget til å forlate sine hjem og flykte for å unngå å bli drept, sier Fuad Abu Saif.

IDEOLOGISK FORANKRET. Okkuperte områder er ulovlige i henhold til internasjonal lov

regulert gjennom Genèvekonvensjonene, som både Israel og de palestinske selvstyremyndighetene har godkjent. I fjerde Genèvekonvensjon, artikkel 49, heter det: «Okkupasjonsmakten kan ikke deportere eller flytte en del av sin egen sivilbefolkning til det område som den okkuperer.»

Seksdagerskrigen i 1967 førte til at Israel tok tilbake kontrollen over Vestbredden fra Jordan. Få måneder etter at krigen var over, besluttet den daværende arbeiderpartiregjeringen i Israel å kolonisere de okkuperte områdene. Etter at høyrepartiet Likud kom til makta i 1977, skjøt utbyggingen av israelske bosetninger på Vestbredden fart.

– Etter ti års okkupasjon var det ifølge israelsk befolkningsstatistikk 11 000 bosettere på Vestbredden i 1977, inkludert Øst-

Jerusalem. 20 år senere var tallet steget til 160 200 bosettere, forteller seniorforsker Jørgen Jensehaugen i The Peace Research Institute Oslo (PRIO). Han har doktorgrad i historie fra NTNU og er forfatter av boka En kort introduksjon til Israel-Palestina-konflikten.

Ifølge FN bor i dag mer enn 700 000 israelske bosettere ulovlig på Vestbredden, om lag ti prosent av Israels befolkning.

– Etter at Likud kom til makta inntok Israel et annet syn på langtidsperspektivet for de okkuperte områdene, og ulovlige bosetninger ble mer ideologisk forankret. Det ble veldig tydelig at Israel ikke ønsket en tostatsløsning langs grensene i den internasjonale normen, forklarer Jensehaugen.

↑ **VÆPNEDE BOSETTERE:** En Palestiner kaster stein mot en væpnet jødisk bosetter under sammenstøt mellom palestinere og jødiske bosettere i landsbyen Assira al-Kibliya på Vestbredden. FOTO: AP PHOTO/NASSER ISHTAYEH/NTB

ANTALLET BOSETNINGER ØKER. Ekspansjonen av bosetninger på Vestbredden har historisk sett skutt fart parallelt med fredsprosesser.

– Under prosesser som potensielt innebærer at Israel må gi fra seg territorier, har myndighetene gått inn for å sikre seg okkuperte områder de er mest interessert i å beholde. I den sammenhengen har bosetningene vært et redskap, forklarer Jensehaugen.

Tilnærmingen til bosetningene har variert basert på hvilket parti som har sittet ved makta.

– Forenklet kan vi si at Arbeiderpartiet tradisjonelt har gått inn for bosetninger i strategiske områder, mens Likud mener at israelere har rett til å bosette seg hvor som

helst. Uansett regjering har antallet bosetninger imidlertid fortsatt å øke kontinuerlig, sier han.

APARTHEIDSTAT? I 2002–2003 begynte Israel byggingen av en mur på Vestbredden som skulle skille Israel fra palestinske områder for å gi israelere sikkerhet. I dag er muren 700 kilometer lang og 8 meter høy på det høyeste. I 2004 erklærte FNs internasjonale domstol at muren var ulovlig, og at byggingen måtte stoppes umiddelbart. Likevel har byggingen bare fortsatt.

– Israelere kaller gjerne muren en sikkerhetsbarriere, mens palestinere omtaler den som apartheidmuren, sier Jensehaugen.

Diskusjonen om Israel er en apartheidstat skjøt fart i 2021, da B'Tselem la fram rapporten *A regime of Jewish Supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is apartheid*.

– Israels handlinger gir inntrykk av at de ikke har til hensikt å avslutte okkupasjonen på noe som helst tidspunkt i framtida, og at dagens situasjon ikke er midlertidig. Palestiner i Gaza og på Vestbredden har ingen rettigheter i Israel, og er strukturelt undertrykt i områdene hvor de bor, sier han.

INGEN LØSNING I SIKTE. Etter Hamas-angrepet på Israel 7. oktober og den påfølgende israelske krigføringen mot Gaza, er temperaturen når det gjelder israelske bosetninger på Vestbredden også skrudd kraftig opp.

– Det er det ingen tvil om. Bosettervolden har økt, og flere palestinere har blitt drept. Israels prosess med å tilegne seg stadig nye områder skyter fart, og jeg er redd for at det bare kommer til å bli verre framover. Det er stor fare for at situasjonen på Vestbredden vil fortsette å eskalere. Det er ganske grusomt å tenke på at det ikke er noen politisk løsning i sikte, selv etter at krigen i Gaza tar slutt. Jeg mener at det nå ser mørkere ut for de palestinske områdene enn noen gang, og det sier mye etter en 75 år lang og dyster historie, sier Jørgen Jensehaugen.

← **FORSKER:** Jørgen Jensehaugen er seniorforsker i historie hos PRIO.

FOTO: PRIO

Verdens grelleste eksempel

på bruk av eksplosive våpen i byer

Krig har både juridiske og moralske rammer, og selvforsvar har sine grenser. I Gaza er disse grensene for lengst sprenget.

HVA GJØR NORSK FOLKEHJELP?

- › Ett av Norsk Folkehjelps viktigste oppdrag er å beskytte sivile mot eksplosive våpen. Vi har drevet minerydding i over 30 år, og jobber politisk for bedre regulering av og forbud mot våpen.
- › Norsk Folkehjelp er styremedlem i the International Network on Explosive Weapons [INEW], en sivilsamfunnskoalisjon som kjemper for bedre beskyttelse av sivile mot eksplosive våpen i byer. Sammen med nasjonalstater, FN, Røde Kors-bevegelsen og akademia fikk vi i fjor gjennomslag for Dublin-erklæringen om eksplosive våpen i tett befolkede områder.
- › Vår viktigste politiske oppgave i kjølvannet av denne seieren har vært å få stater til å realisere de politiske forpliktelsene i erklæringen. Beskyttelsen av sivile blir bare så god som intensjonene til dem som skal omsette tekstens ord til handling.

RASMUS SANDVOLL WESCHKE,
seniorrådgiver i Norsk Folkehjelp [tekst]

AXEL NÆSS [Illustrasjon]

Eksplosive våpen som brukes i tett befolkede områder flerrer ikke bare opp menneskene som bor der. De river i stykker samfunnets byggeklosser i samme slengen. Hele nabolag legges i grus i løpet av sekunder.

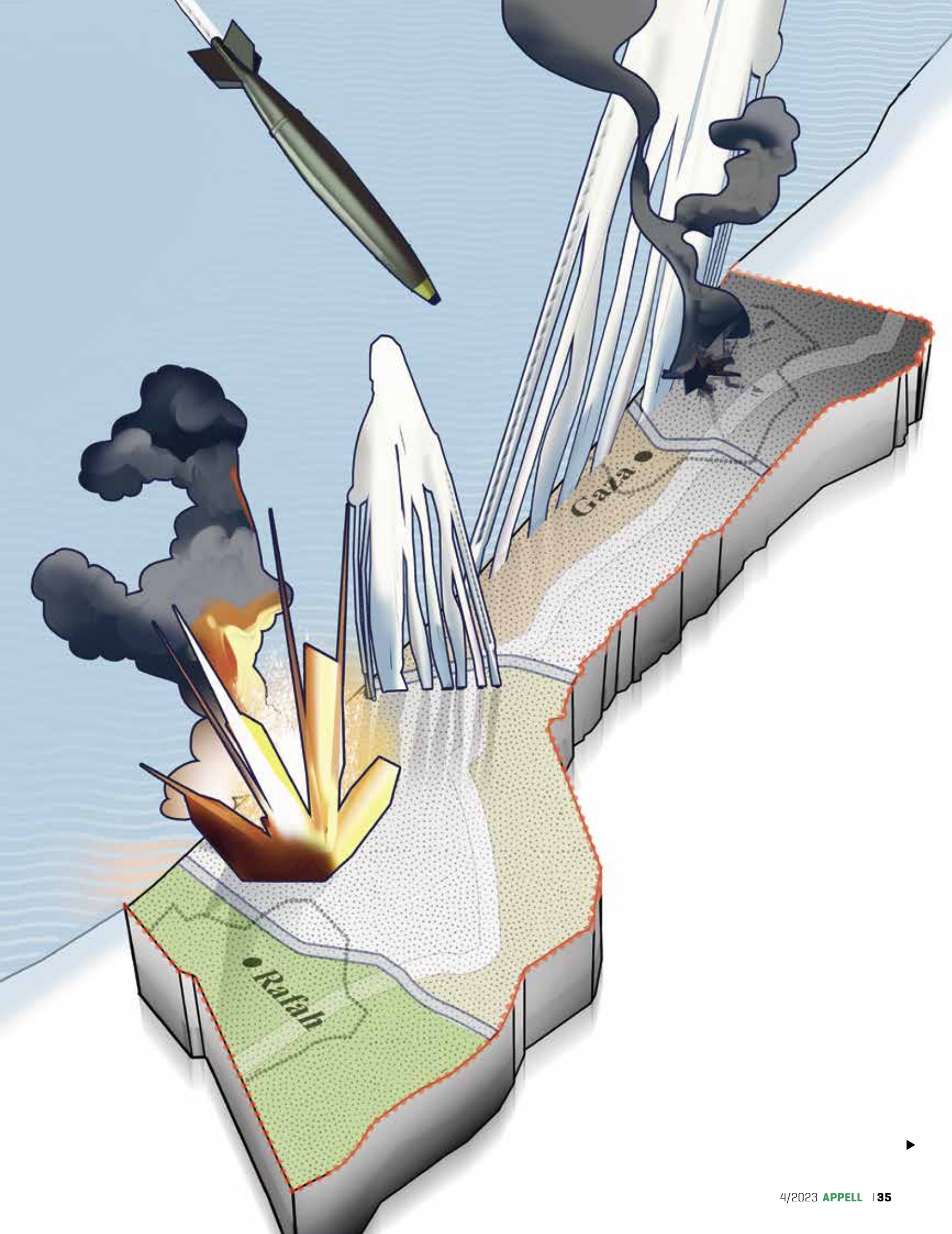
De vanvittige ødeleggelsene vi har vært vitne til i Gaza skyldes ikke bare omfanget av bombingene. Hvilke typer våpen som benyttes, spiller også en stor rolle. Store flybomber gjør ofte uforholdsmessig stor skade når de brukes i bykrig. Dette skyldes rett og slett mengden eksplosiver de bærer. Artilleri og bombekastere skytes i bane, og rammer derfor mer vilkårlig. Det sannsynlige nedslagsfeltet er alltid et større område. Dette gjør dem svært dårlig egnet i bykrig, der sivile og sivil infrastruktur ligger vegg i vegg med militære mål.

Våpen med lav presisjon eller stor sprengkraft – eller begge deler – fører til enorme lidelser, og bør alltid unngås i byer. Men er høyteknologiske presisjonsvåpen løsningen? Det korte svaret er nei. Våpen som regnes som presise, for eksempel styrte missiler som treffer akkurat der de var ment å treffe, vil også være ulovlige dersom de bevisst rettes mot sivile mål.

Presisjonsvåpen er bare så gode som angriperens intensjoner og etterretning. Er intensjonene dårlige, kan man presisjonsbombe noe som ikke burde vært bombet. Er etterretningen og dømmekraften dårlig, kan man treffe blink på et sted hvor det kun befinner seg sivile. Og selv perfekt etterretning og nøyaktig leveranse av et våpen gjennom presisjonsstyrte systemer kan føre til uproporsjonal skade på sivile.

HUMANITÆRE KONSEKVENSER. På toppen av titusener av drepte, kommer dem som overlever bombing. Et stort flertall av dem vil sitte igjen med omfattende traumer. De fysiske skadene er ofte komplekse, og vil kreve livslang behandling og oppfølging i spesialisthelsetjenesten. Mange vil for eksempel trenge å få tilpasset og skiftet ut proteser med jevne mellomrom, ikke minst barn. For et høyt antall av ofrene vil de psykologiske traumene forringe livskvaliteten i årevis.

Det er ikke bare enkeltmennesker som rammes av krigføringen. Hele samfunnet kollapser når skoler, boliger, sykehus, veier, vannforsyning, strømmett og annen kritisk infrastruktur legges i grus. Byer består av komplekse systemer som er avhengig av hverandre. Vannmangel og strømkutt vil

↑ **ØDELAGT NABOLAG:** Hele nabolag legges i grus av Israels kraftige bomber. FOTO: MOHAMMED ZAANOUN

umiddelbart ramme hele samfunnet. I Gaza er den manglende tilgangen på sikker helsehjelp et av de mest graverende eksemplene på hvor gal denne krigen er.

OMRÅDEEFFEKTER AV EKSPLOSJONER.

Israel besitter enorme våpenarsenaler, og er militært overlegen i regionen. Blant våpnene som hyppig brukes av Israel finner vi flybomber fra MK-serien, en amerikanskprodusert konvensjonell bombetype som ofte har stor områdeeffekt. For eksempel vil en 1000 kilos flybombe lage et krater på 14 meter i diameter. Alt som befinner seg innenfor denne radiusen vil jevnes med jorda.

30 meter fra nedslaget vil trykket være så stort at bygninger av armert betong kan rase. De fleste som befinner seg innenfor denne radiusen vil dø. Lenger ut vil boliger bli skadet, og enda lenger ut vil vindusruter knuse. Fragmenter og splinter vil bli slynget i alle retninger. I en radius på over 360 meter kan disse fortsatt forårsake død, og man vil kunne finne fragmenter over en kilometer fra eksplosjonens episent.

REGULERING AV EKSPLOSIVE VÅPEN. Så hva sier krigens folkerett om eksplosive våpen? Visse våpentyper, som klasevåpen og anti-personellminer har blitt forbudt gjennom egne traktater. Ut over dette er ikke eksplo-

sive våpen som kategori definert som folkerettsstridige. Det er bruken som avgjør om de bryter med reglene og prinsippene i krigens folkerett eller ikke. Man er for eksempel pålagt å skille mellom sivile og militære, og bruke våpen som klarer denne oppgaven. Angrep må være proporsjonale. Rettsreglene pålegger også partene i en konflikt å ta alle mulige forholdsregler for å skåne sivile.

Disse prinsippene er det viktig å hegne om, forsvare og styrke. Humanitærretten er nemlig ingen gullstandard, den er ment å balansere militær nødvendighet med et minimum av humanitet. Men krigens folkerett er heller ikke statisk, den kan endres til det bedre. Også lovlige angrep har store humanitære konsekvenser for sivilbefolkningen. Det er også politiske valg om hva man anser som militære mål og hvilken vekt man legger på sivil beskyttelse i sine militære aktiviteter, som definerer utslaget dette får.

Selv om krigens folkerett kan være kompleks og de juridiske tolkningene kan variere, vet vi at angrep med eksplosive våpen i byer uten unntak får enorme humanitære konsekvenser. Norsk Folkehjelp ønsker mer oppmerksomhet rundt disse konsekvensene. Målet er at verden vender seg bort fra slik våpenbruk i byer. Det er viktig å påpeke at eksplosive våpen skutt mot Israel fra Gaza

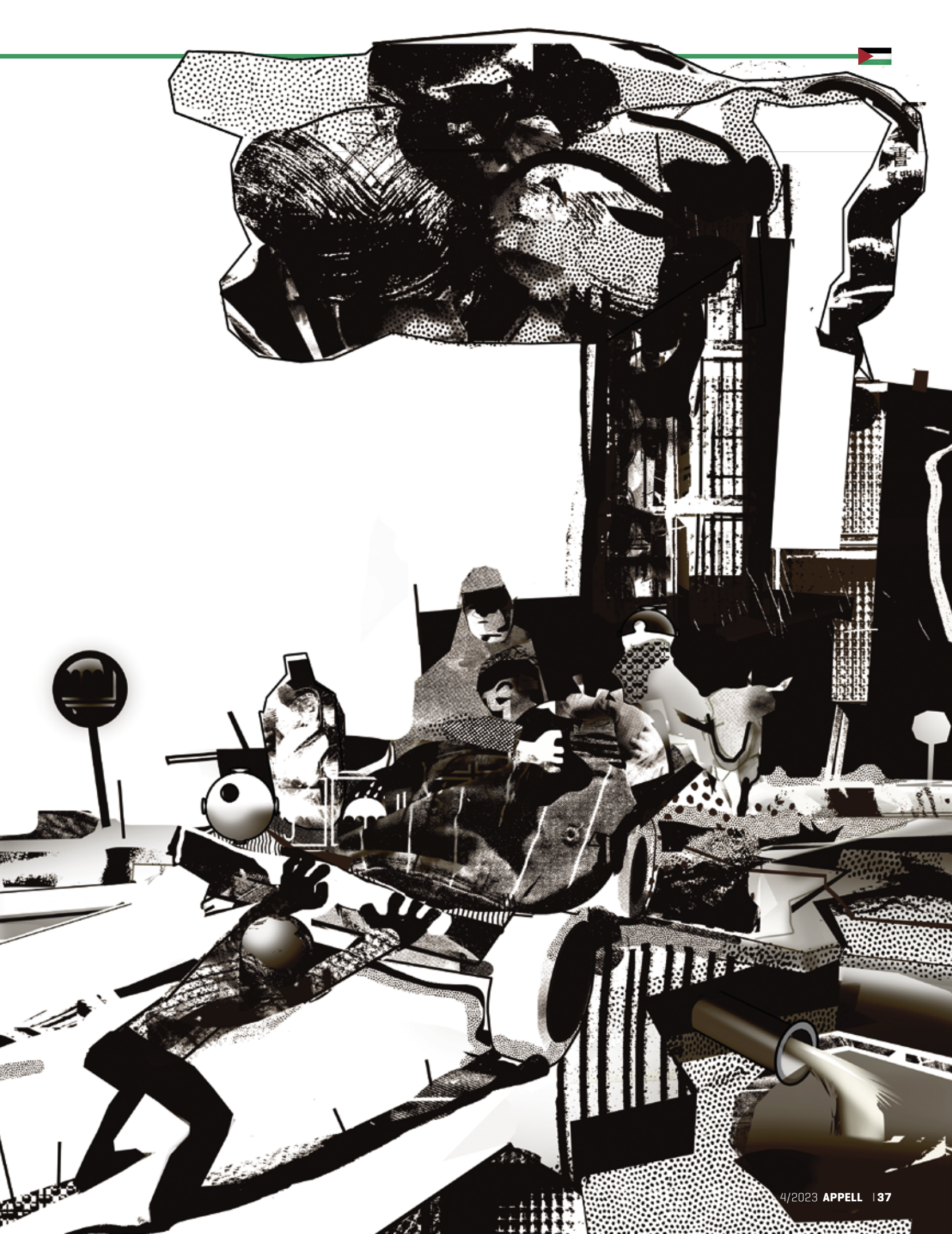
ofte er ekstremt upresise. Mange av dem klarer ikke å skille mellom sivile og militære mål fordi de rammer så vilkårlig. Slike våpen er ulovlige når de brukes mot byer. Og det å rette angrep mot sivile er kategorisk ulovlig for alle parter i en konflikt.

DEN POLITISKE ERKLÆRINGEN OM BEDRE BESKYTTELSE AV SIVILE – HVA BETYR DEN FOR GAZA?

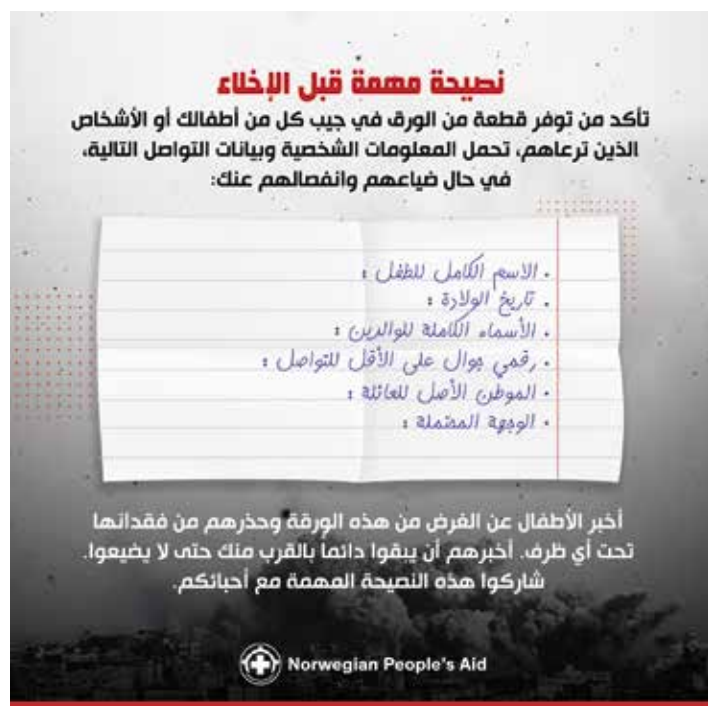
Etter ti år med aktivt påvirkningsarbeid og dokumentasjon av de humanitære konsekvensene av eksplosive våpen i byer, nådde vi en enorm milepæl i november 2022. 83 stater sluttet opp om en politisk erklæring med 14 punkter som skal bedre beskyttelsen av sivile mot eksplosive våpen brukt i byer, den såkalte Dublin-erklæringen. Dette er første gang stater går sammen og anerkjenner dette problemet. Alle de store NATO-landene er med, det samme er Palestina og en rekke andre land fra ulike verdenshjørner, men ikke Israel.

Statene som har undertegnet erklæringen har forpliktet seg til å ta en intern opprydning i militære doktriner og politikk, og peke ut hvor det er potensial for forbedring av sivil beskyttelse. De skal blant annet unngå eller begrense bruk av eksplosive våpen i byer, der man vet at skadene vil påvirke sivile. Erklæringen forplikter også landene til å ta de direkte og langsiktige effektene på sivile og sivile objekter med i beregningen i militæroperasjoner, samle inn data om konsekvenser av slik våpenbruk, og sikre assistanse til krigsofre.

I april 2024 er Norge vertskap for det første møtet for stater som har undertegnet erklæringen. Vi forventer framgang og ambisiøse handlingsplaner når statene møtes i Oslo. I mellomtiden er behovet for beskyttelse av sivile i Gaza skrikende. Både juridiske og politiske forpliktelser kan gjøre en forskjell for sivilbefolkningen – hvis det er politisk vilje til endring.

Den livsviktige opplæringen

↑ **I LOMMA:** Mal for utforming av kontaktinformasjon som man ber barna legge i lomma og passe godt på i tilfelle man kommer bort fra hverandre.

↑ **HVIT FOSFOR:** Programmet har lagt ut flere innlegg om hvitt fosfor som har blitt lest og delt mye.

Til vanlig har de til jobb å lære Gazas befolkning å beskytte seg under bombeangrep. Nå er alle de ansatte i Norsk Folkehjelp tvunget på flukt, og har mer enn nok med å holde seg i live. Men opplæringen fortsetter – nå ved hjelp av sosiale medier – for å gi Gazas sivilbefolkning en liten flik av trygghet. Responsen har vært enorm.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]

– Siden 8. oktober har vi nådd ut til nesten to millioner palestinere på Facebook og Instagram, og hatt hele 25 millioner visninger på innleggene våre. Vi har aldri vært i nærheten av noe lignende i tidligere kampanjer, sier leder av Norsk Folkehjelps program for sivil beskyttelse og beredskap, Colin Bent.

Programmet, som lyder den engelske forkortelsen CPP, så først dagens lys i kjølvannet av Gazakrigen i 2014, og var en respons på at det neppe ville bli siste gang Gazas befolkning ble utsatt for bombing, og at de hadde behov for bedre beskyttelse.

– Som beredskapsorganisasjon med ekspertise på våpen bestemte vi oss for at noe av det viktigste vi kunne gjøre for å bistå sivilbefolkningen, var å lære dem hvordan de kan beskytte seg og familien sin mot eksplosive våpen, og hvilke grep de kan ta for å øke egen beredskap, forklarer Bent.

Siden har Norsk Folkehjelp drevet CPP-

undervisning i krigsrammede land som Jemen, Ukraina, Syria og Myanmar. Med årene har også organisasjoner som UNICEF og FNs mineryddingsorganisasjon UNMAS satt i gang CPP-aktiviteter.

ADVARSLER OM HVITT FOSFOR. Etter at krigen i Gaza brøt ut, har alt av fysiske CPP-aktiviteter i Palestina blitt satt på pause. I stedet er programmet videreført gjennom en kampanje i sosiale medier. Humanitære aktører som jobber med våpenproblematikk har samarbeidet tett om å utforme og spre informasjon om våpenrisiko og trygg adferd.

– Vi har blant annet sendt ut advarsler om hvitt fosfor, en type brannvåpen som er giftig å puste inn og som gir livstruende brannskader når det kommer i kontakt med huden. I henhold til internasjonale konvensjoner er det forbudt å slippe hvitt fosfor fra lufta, og det er urovekkende at den israelske hæren (IDF) har spredt det i Gaza havn, sier Bent.

Et annet kontroversielt våpen, som ikke

gen fortsetter

er bekreftet brukt men hvor bevisene ifølge Bent er nokså sterke, er termobariske bomber. Disse består av en sprengladning som sprer og deretter antenner gass i lufta. Trykkbølgen som oppstår er svært kraftig og dødelig.

EN KRIG UTEN SIDESTYKKE. Da krigen inntraff 7. oktober var Colin Bent på jobbreise til Sør-Sudan for å undersøke muligheten for å sette opp et CPP-program der.

– Jeg våknet i løpet av natta av en voldsom meldingsutveksling på Whatsapp. Vi var alle rystet over brutaliteten i angrepene, og mine palestinske kollegaer ble forståelig nok svært bekymret for hvor sterk gjengjeldelsen kom til å bli, forteller han.

Alle Folkehjelpas ansatte i Gaza har følt krig på kroppen i flere runder, men denne israelske gjengjeldelsen kan ikke sammenlignes med noe de før har opplevd. De er alle opplært i CPP, og to av dem er selv CPP-trenere, så det manglet ikke på kunnskap om hvordan man overlever.

– Brutaliteten i bombingene var imidlertid så ekstrem at de ble tvunget på flukt i hui og hast. Flere fikk tekstmelding eller en telefon fra IDF med beskjed om at de hadde et visst antall minutter på å evakuere før hjemmet deres ville bli bombet, sier Bent.

Nå oppholder alle de ansatte seg i Khan Younis, sør i Gaza. Selv om Israel har definert det som tryggere for sivile å oppholde seg her enn i nord, foregår det intense bombetokter også her. De fleste av Norsk Folkehjelps

ansatte mangler familie og nettverk i sør, og har bare klærne de sto og gikk i og de få eien-delene de klarte å få med seg da de måtte flykte.

– Det er vondt å tenke på at gode kollegaer og familiene deres, som jeg har spist middag hjemme hos mange ganger, lever under så uverdige forhold. Jeg vet at flere av dem regelrett sult, og at hver dag er en kamp for å få dekket grunnleggende behov, forteller han.

ALT AV VERDIER ER BORTE. En tilleggsbelastning for dem som har flyktet er bekymringen for hus og hjem som de har forlatt. Før våpenhvilen trådte i kraft 24. november, var halvparten av alle boliger i Gaza i større eller mindre grad ødelagt av krig.

Bent forteller at en av de ansatte på et tidlig stadium av krigen fikk beskjed om at blokk hans hadde blitt bombet. Til alt overmål hadde missilet feilet i å detonere, og ligger igjen i bygget som en tikkende bombe. Sjansen for at det finnes kapasitet til å fjerne et stort, udetonert eksplosiv fra en bygning er imidlertid lav, da det er altfor risikofyllt til å gjennomføre ryddeoperasjoner i Gaza nå. Det er langt mer sannsynlig at IDF kommer til å bombe på nytt for å få fullført oppdraget.

– Det som er trist med akkurat denne historien er at hele storfamilien bodde sammen i forskjellige leiligheter i bygget. De hadde investert alt de hadde for å kunne leve sammen på denne måten. Nå er sannsynligvis alt av verdier som familien har jobbet for gjennom flere generasjoner, revet bort, sier Colin Bent.

HOVEDKONTOR I GAZA. Norsk Folkehjelp er en av få organisasjoner i Palestina som har hovedkontor og sin primære virksomhet i Gaza. Dette har vært et stort fortrinn i tidligere kriser, da det er mulig å respondere raskt. Nå som alle ansatte har måttet evakuere, er denne situasjonen snudd på hodet.

– En fordel for oss som jobber i CPP-programmet er imidlertid at flere av oss sitter andre steder i verden. Dette gjelder både meg selv og den grafiske designeren som er

CPP – PROGRAM FOR SIVIL BESKYTTELSE OG BEREDSKAP

- › Innføringen i CPP skjer primært gjennom opplæring og bevisstgjøring. Deltakerne lærer beredskapsplanlegging, risikoreduserende tiltak, trygg atferd under bombing, og mine- og eksplosivrisiko.
- › Siden programmets oppstart har Norsk Folkehjelp undervist over 226 000 palestinere på Gazastripen. Enda flere har lært CPP gjennom sosiale medier, reklameplakater, radio, TV og teaterforestillinger.
- › Siden 8. oktober har programmets CPP-kampanje nådd ut til nær to millioner mennesker i sosiale medier. Spesielt stort har behovet vært for informasjon om hvit fosfor, et brannvåpen som gir alvorlige brannskader når det kommer i kontakt med hud, og som Israel har brukt i befolkede områder i Gaza.

ansvarlig for å utforme alt kommunikasjonsmateriell. Siden krigen brøt ut, har vi jobbet på spreng med å utvikle nytt materiell til sosiale medier.

Selv om episenteret for konflikten ligger i Gaza, understreker Colin Bent at situasjonen på Vestbredden også er svært bekymringsfull. Han frykter at Vestbredden blir en ny front i krigen.

– Det har vært en kraftig økning av israelske militæroperasjoner mot palestinske lokalsamfunn på Vestbredden. Det som er nytt, er at Israel har angrepet med droner og flybomber. Palestinske militante grupper har på sin side brukt improviserte eksplosiver for å angripe israelske styrker. Vi gjør derfor alt vi kan for å komme i gang med opplæring i CPP og eksplosive farer også her, avslutter han.

↑ **BESYTTELSE:** Colin Bent leder Norsk Folkehjelps arbeid med beredskap og beskyttelse av sivile i konfliktområder. FOTO: LUDVIG GUNDERSEN

Norsk Folkehjelp

NÅ HASTER DET Å HJELPE !

**Gi en julegave
som redder liv.**

Kjøp gavene her:
symbolskegaver.no

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Norsk
Jernbaneforbund

Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak

Norsk Lokomotivmannsforbund

Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

LO Media

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet

Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet

Avd. 5

Avd. 3

Møre og Romsdal

Fellesforbundet

Avd. 23 Raufoss J & M – www.ff23.no

Fellesforbundet

Marinestasjonen

Fellesforbundet

Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag

Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet

Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet

Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag

Mattilsynet

Fellesforbundet

Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet

Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet

Avd. 108 Innherred Fagforening

FAGFORBUNDET

Frogn

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet

Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet

Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet

Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT

Hordaland/Sogn og Fjordane

Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær minerydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 16 000 medlemmer i Norge og 2300 ansatte i 35 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Olav Tryggvasonsgate 5,
7011 Trondheim
regionskontoret.midt@npaid.org

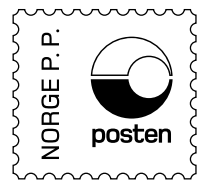
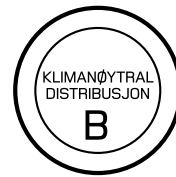
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Kavlifondet er stiftelsen som eier hele Kavlikonsernet, med Kavli og Q-Meieriene i Norge. Vi deler ut **hele** overskuddet til gode formål.

Barn og unges psykiske helse er høyt prioritert i våre tildelinger. Vi vil at alle barn skal oppleve trygghet, mestring og inkludering.

I 2022 kunne vi dele ut 81,5 millioner kroner. Takk til alle som bidrar ved å handle noe godt fra Kavli og Q-Meieriene!

Les mer om hva vi støtter: **Kavlifondet.no**

DEL MED
glede